

การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

โดย
นายธีรภัทร อินทวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE STUDY AND IDENTITY DEVELOPMENT OF BAN MA-YING TERRACOTTA
VILLAGE
TO PROMOTE COMMUNITY PARTICIPATION IN TOURISM ACTIVITIES

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Fine Arts DESIGN ARTS
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2020
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะ
ยี่ง
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน
โดย ธีรภัทร อินทวงค์
สาขาวิชา ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิพัทธ์ เลิศรุจิดำรงค์กุล

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต

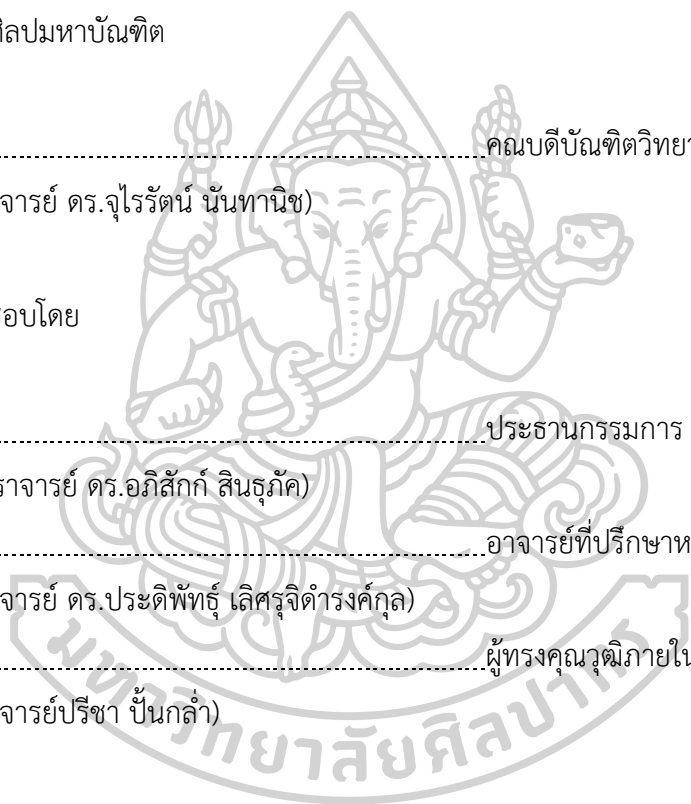
..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิสิทธิ์ สิ้นธุภาค)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิพัทธ์ เลิศรุจิดำรงค์กุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน
(รองศาสตราจารย์ปรีชา ปั่นเกล้า)

60156320 : ศิลปะการออกแบบ แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

คำสำคัญ : บ้านมะยง, เครื่องปั้นดินเผา, การท่องเที่ยววิถีชุมชน

นาย ชีรภัทร อินทวงค์: การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ เลิศรุจิดำรงกุล

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อสร้างอัตลักษณ์ชุมชน 2) การสร้างสื่อข้อมูลองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กันไป ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาโดยการตั้งประเด็นปัญหาเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูล จากภาคเอกสารโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบ้านมะยงในด้านต่าง ๆ และการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการและชาวบ้านในพื้นที่การศึกษา เพื่อจะได้ข้อมูลทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต องค์ความรู้และภูมิปัญญาของชุมชน มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

นำไปสู่กระบวนการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ 1) การพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชน 2) การออกแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านมะยง 3) การออกแบบสื่อข้อมูลองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว 4) การออกแบบกิจกรรมและเส้นทางท่องเที่ยววิถีชุมชน 5) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง จำนวน 70 คนวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้วิธีการ สุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการออกแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) และผลประเมินความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์ พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58) ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70) แนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงได้

60156320 : Major DESIGN ARTS

Keyword : BAN MA-YING, TERRACOTTA, VILLAGE TOURISM

MR. THEERAPAT INTAWONG : THE STUDY AND IDENTITY DEVELOPMENT OF BAN MA-YING TERRACOTTA VILLAGETO PROMOTE COMMUNITY PARTICIPATION IN TOURISM ACTIVITES THESIS ADVISOR : ASSOCIATE PROFESSOR PRADIPHAT LERTRUJIDUMRONGKUL, Ph.D.

The purposes of the study were 1) to study background of local wisdom and culture for building the village identity, 2) to build up knowledge and media for tourism public relation. The research was conducted in terms of both qualitative and quantitative research. In the study methodology, all problems were set to analyze documents and field survey through interviews and observation. Potter and business owners were selected to interview before collecting field data to be analyzed in order to find a solution and collect all the data to a process of designing in accordance with the set purposes.

From the data analysis before processing to design, 1) Communal identity build-up, 2) Media design Cognitive information Inside the Ban Ma-Ying Learning Center, 3) Design media relation to promote tourism, 4) Activity Design And community tourism routes. 5) Develop souvenirs.

Assessing the satisfaction of the target groups of villagers, entrepreneurs in the community and tourists on the design and development of identity. Ban Ma Ying pottery group of 70 people analyzed the data by using percentage, mean, standard deviation. Using method Accidental Sampling by issuing a questionnaire with five rating scales was analyzed with arithmetic mean, and standard deviation (SD). Perception and interpretation are satisfied at the highest level (Mean value of 4.56) results of overall satisfaction assessment of design and implementation. Have the highest level of satisfaction (Mean 4.59) and the results of the satisfaction assessment by 3 experts analyzed that the results of the overall satisfaction assessment of cognitive and interpretive are satisfied at the highest level (Mean value of 4.58). The results of the overall satisfaction assessment of design and implementation satisfaction was at the highest level (mean 4.70). Design guidelines can promote community participation in tourism activities of Ban Ma-Ying Terracotta Village.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือและให้คำแนะนำ จาก
รองศาสตราจารย์ ดร.ประดิพัทธ์ เลิศรุจิดำรงค์กุล และคณาจารย์หลักสูตรศิลปการออกแบบทุกท่าน

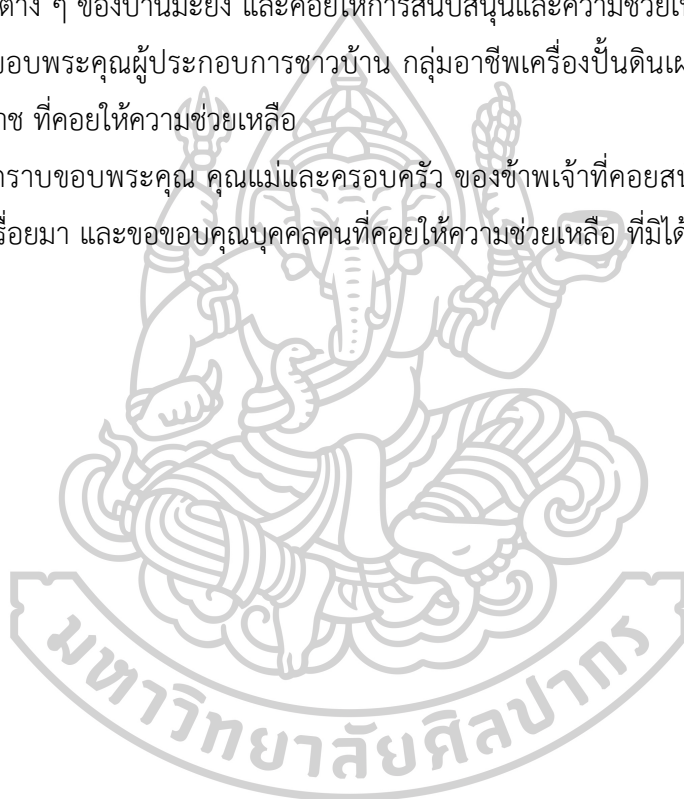
ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประทีป จันทราภิรมย์ คุณพงศ์วิชัย คงเจริญ ที่กรุณาให้คำปรึกษา
คำแนะนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณสุวิดา นิลรัตน์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์ของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
เกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ ของบ้านมะยิง และคอยให้การสนับสนุนและความช่วยเหลือตลอดมา

ขอขอบพระคุณผู้ประกอบการชาวบ้าน กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.
นครศรีธรรมราช ที่คอยให้ความช่วยเหลือ

ขอกราบขอบพระคุณ คุณแม่และครอบครัว ของข้าพเจ้าที่คอยสนับสนุนและกำลังใจในการ
ทำงานตลอดเรื่อยมา และขอขอบคุณบุคคลคนที่คอยให้ความช่วยเหลือ ที่มีได้เอ่ยนามไว้ ณ ที่นี้

ธีรภัทร อินทวงค์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	2
สมมติฐานของการศึกษา.....	2
ขอบเขตของการศึกษา.....	2
ขั้นตอนการศึกษา.....	3
เวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	3
วิธีการศึกษา.....	5
แหล่งที่มาข้อมูล.....	5
อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า.....	6
การนำเสนอผลงาน.....	6
คำศัพท์นิยามเฉพาะ.....	7
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช.....	8
2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง จ.นครศรีธรรมราช.....	13

3. กระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	15
4. สถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง	30
5. นิยามของอัตลักษณ์องค์กร และอัตลักษณ์แบรนด์	34
6. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน	36
7. ขอบเขตของงานออกแบบผลิตภัณฑ์	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	44
ขอบเขตการวิจัย	44
กลุ่มประชากรตัวอย่าง	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ	45
การประเมินผลการออกแบบ	46
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางการออกแบบ	49
1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน	50
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	56
3. แนวคิดในการออกแบบ	57
4. อัตลักษณ์ของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	57
5. การประเมินการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (ระหว่างการออกแบบ)	58
6. ผลงานการออกแบบและพัฒนาแนวทางการออกแบบพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน	61
7. สรุปผลการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ	81
บทที่ 5 สรุป อภิปราย ข้อเสนอแนะ	86
ผลการวิจัย	87
การอภิปรายผล	87

ข้อเสนอแนะ 88

รายการอ้างอิง 89

ภาคผนวก..... 91

ประวัติผู้เขียน..... 109

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เวลาที่ใช้ในการวิจัย ที่มา (ธีรภัทร อินทวงค์, 2563)	4
ตารางที่ 2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการวิจัย	6
ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนเพศของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย	50
ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย	50
ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนเพศของกลุ่มตัวอย่าง	52
ตารางที่ 6 แสดงสัดส่วนเพศ	77
ตารางที่ 7 แสดงสัดส่วนอายุ	77
ตารางที่ 8 แสดงสัดส่วนรายได้	78
ตารางที่ 9 แสดงสัดส่วนอาชีพ	78
ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการรับรู้และการสื่อ ความหมาย	79
ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการออกแบบและการ นำไปใช้	80
ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการรับรู้และการสื่อ ความหมาย	82
ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการออกแบบและการ นำไปใช้	83

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 ภาพบรรยากาศภายในชุมชนบ้านมะยิง	13
ภาพที่ 2 ภาพผลิตภัณฑ์ดินเผาของชุมชนบ้านมะยิง	14
ภาพที่ 3 ภาพดินที่ใช้ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน	15
ภาพที่ 4 ภาพแหล่งดินที่นำมาใช้ขึ้นรูปชิ้นงาน	16
ภาพที่ 5 ภาพกรรมวิธีขึ้นรูปชิ้นงานโดยกลุ่มชาวบ้านของชุมชนบ้านมะยิง	19
ภาพที่ 6 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการขีด	20
ภาพที่ 7 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการกดลาย	21
ภาพที่ 8 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการตีลาย	22
ภาพที่ 9 ภาพเตาเผา 1	24
ภาพที่ 10 ภาพเตาเผาและการจัดวางชิ้นงานภายในเตา	25
ภาพที่ 11 เชื้อเพลิง	29
ภาพที่ 12 โบราณสถานวัดโมคลาน	30
ภาพที่ 13 พิพิธภัณฑ์หาดทรายแก้ว	32
ภาพที่ 14 พิพิธภัณฑ์หาดทรายแก้ว	33
ภาพที่ 15 วิธีการดำเนินงานวิจัย	48
ภาพที่ 16 แสดงสัดส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่าง	52
ภาพที่ 17 แสดงสัดส่วนรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง	53
ภาพที่ 18 แสดงสัดส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง	53
ภาพที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงความคาดหวังจากการไปท่องเที่ยววิถีชุมชน	54

ภาพที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงความจำเป็น ในการจัดการการ ท่องเที่ยววิถีชุมชน.....	54
ภาพที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ ท่านสนใจ.....	55
ภาพที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา.....	55
ภาพที่ 23 การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	56
ภาพที่ 24 แนวคิดในการออกแบบ	57
ภาพที่ 25 การออกแบบตราสัญลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง.....	58
ภาพที่ 26 ผลงานการออกแบบก่อนประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	59
ภาพที่ 27 ตัวอย่างการนำอัตลักษณ์ชุมชนไปใช้ในการออกแบบ	61
ภาพที่ 28 บอร์ดองค์ความรู้ ประวัติความเป็นมา กรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	62
ภาพที่ 29 บอร์ดองค์ความรู้ วัตถุประสงค์ในการผลิตเครื่องปั้นดินเผา ที่ติดไว้ ณ จุดเรียนรู้.....	62
ภาพที่ 30 บอร์ดขั้นตอนการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา สำหรับให้ความรู้ภายในอาคารปฏิบัติงาน.....	63
ภาพที่ 31 บอร์ดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ.....	63
ภาพที่ 32 แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีชุมชนหมู่บ้านดินเผาบ้านมะยิง	64
ภาพที่ 33 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและการทำกิจกรรม.....	64
ภาพที่ 34 รุกการท่องเที่ยววิถีชุมชน (รวม), รุกการท่องเที่ยวสำหรับครึ่งวัน	65
ภาพที่ 35 รุกการท่องเที่ยวสำหรับ 1 วัน และ 2 วัน.....	65
ภาพที่ 36 แผ่นพับประชาสัมพันธ์แผนที่การท่องเที่ยว.....	66
ภาพที่ 37 ป้ายแผนที่ในหมู่บ้านและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง	66
ภาพที่ 38 ป้ายองค์ความรู้ ณ จุดเรียนรู้และป้ายบอกทาง	67
ภาพที่ 39 ภาพจำลองศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	68
ภาพที่ 40 ภาพจำลองอาคารปฏิบัติงาน	69
ภาพที่ 41 ภาพจำลองร้านค้าของที่ระลึก.....	70

ภาพที่ 42 ภาพจำลองบุรุษประชาสัมพันธ์	71
ภาพที่ 43 ชุดการเรียนรู้การเผาเตา.....	72
ภาพที่ 44 คู่มือประกอบชุดการเรียนรู้.....	73
ภาพที่ 45 ภาพจำลองกระถางต้นไม้.....	74
ภาพที่ 46 กระถางต้นไม้, แจกัน.....	74
ภาพที่ 47 แบบร่างรูปแบบของที่ระลึก.....	75
ภาพที่ 48 จานรองแก้วดินเผา.....	75
ภาพที่ 49 แม่เหล็กดินเผา.....	76
ภาพที่ 50 เข็มกลัดดินเผา.....	76

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นครศรีธรรมราช เป็นจังหวัดในประเทศไทย มีประชากรมากที่สุดในภาคใต้และมีขนาดพื้นที่ใหญ่เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ (รองจากสุราษฎร์ธานี) ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ 780 กิโลเมตร มีจังหวัดที่อยู่ติดกันได้แก่ สงขลา พัทลุง ตรัง กระบี่ และสุราษฎร์ธานี การปกครองแบ่งออกเป็น 23 อำเภอ 165 ตำบล 1,428 หมู่บ้าน

กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ตั้งอยู่ที่บ้านมะยิง หมู่ที่ 6 ตำบลโพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ชุมชนนี้มีชื่อเสียงว่าเป็นหมู่บ้านปั้นหม้อมายาวนาน โดยผลิตเครื่องปั้นดินเผาแบบพื้นเมืองโบราณแทบทุกครัวเรือนเพื่อส่งออกจำหน่ายมาหลายชั่วคน สืบได้ว่ามีอายุไม่น้อยกว่า 100 ปี กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง จัดตั้งกลุ่มเมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2541 แต่เดิมการทำเครื่องปั้นดินเผาต่างคนต่างทำประสบปัญหาเรื่องราคาและคุณภาพ จึงได้มีการรวมกลุ่มกันจัดตั้งกลุ่มขึ้น โดยมีสมาชิกครั้งแรก 19 คน และได้รับการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์ทอง คณะกรรมการได้รับการฝึกอบรมในการบริหารกลุ่มจากสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าศาลา โดยสถานที่ตั้งของกลุ่มอาชีพนี้จะกระจายตัวอยู่ตามบ้านของสมาชิกในกลุ่มในบ้านมะยิง และมีศูนย์รวมและหน้าร้านอยู่ริมถนนเส้นหลักในการสัญจรไปมาของประชาชนทั้งในและนอกพื้นที่ กล่าวได้ว่าตั้งอยู่ในทำเลที่เข้าถึงได้ง่าย สะดวกสบาย เป็นที่รู้จักกันทั่วไป

ปัจจุบันแหล่งดินเหนียวที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาดังอยู่บริเวณอำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งผู้ประกอบการส่วนใหญ่ไม่ได้ขุดดินจากแหล่งดินขึ้นมาใช้เองตั้งแต่อดีต แต่จะซื้อดินมาจากผู้รับเหมาที่ขุดดินขายส่งโรงงานทำอิฐ ราคาดินที่ชาวบ้านซื้อประมาณ 1,000 บาทต่อหนึ่งคันรถหกล้อ ใน 1 ปีจะซื้อวัตถุดิบมาเก็บไว้ที่โรงเก็บคร่าวละมาก ๆ พอสำหรับปั้นได้ทั้งปี ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ในครัวเรือน และผลิตภัณฑ์ตกแต่งสวนและอาคาร การทำเครื่องปั้นดินเผาของบ้านมะยิงนั้น เดิมทำผลิตภัณฑ์ประเภทหม้อข้าว, หม้อแกง, เนิยง (โองใส่ น้ำ), ออมใส่ น้ำ, สวดนั่งข้าว, รางขนมครก และของเล่นเด็ก เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาประเภทเนื้อดินธรรมดา (Earthenware) ไม่เคลือบ ต่อมาได้มีการผลิตผลิตภัณฑ์ของตกแต่งจำพวกกระถาง, แจกัน

และอื่น ๆ เช่น โคมไฟ ปัจจุบันชาวบ้านหันมาผลิตกระถางกันเป็นจำนวนมาก จนผลิตภัณฑ์ประเภทหม้อ, โถงน้ำ (เนียง), ออม ไม่ค่อยมีการผลิตกันแล้ว จากการสอบถามถึงสภาพในปัจจุบันกล่าวได้ว่าอยู่ในช่วงซบเซาลงเรื่อย ๆ เนื่องจากประสบปัญหาในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นรูปแบบของผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยีในการผลิต ช่องทางการจำหน่ายสินค้า รวมถึงความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนไป หากแต่กลุ่มผู้ผลิตยังมีความต้องการจะพัฒนาและสืบทอดวิชาชีพเครื่องปั้นดินเผาสืบต่อไป

จากข้อมูลทีกล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยมองเห็นถึงโอกาสและศักยภาพที่สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบูรณาการต่อยอดกับการท่องเที่ยววิถีชุมชนได้ของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง ที่มีความพร้อมทั้งในด้านสถานที่ ความรู้ความสามารถ และความน่าสนใจในวิถีการทำงาน โดยผู้วิจัยจะออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์จากรูปแบบเดิมของชุมชน โดยการร่วมกันกับชุมชนสร้างสรรค์รูปแบบและเทคโนโลยีการผลิต จากการใช้วัตถุดิบจากพื้นที่ที่สอดคล้องกับกรรมวิธีการผลิตจริง การพัฒนาผลงานเน้นการใช้งานที่สมบูรณ์ควบคู่ไปกับการค้นหารูปแบบความงามที่เหมาะสมและลงตัว เมื่อพัฒนาจนสมบูรณ์แล้วสามารถผลิตซ้ำได้ตามกรรมวิธีทางเครื่องเคลือบดินเผา กระบวนการทั้งหมดนี้จะสอดคล้องไปกับการจัดการพื้นที่บริเวณที่ตั้งของกลุ่มอาชีพเพื่อพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยววิถีชุมชน และผู้วิจัยยังมุ่งหวังให้องค์ความรู้ได้จากการศึกษาวิจัยนี้ส่งเสริมและต่อยอดอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงให้เจริญรุ่งเรืองสืบไป

ความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง สร้างอัตลักษณ์ชุมชน
2. การสร้างสื่อข้อมูลองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

สมมติฐานของการศึกษา

โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน จะสามารถเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง ต.โพธิ์ทอง อ.ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้มีความพร้อมสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวและสามารถถ่ายทอดอัตลักษณ์และวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างน่าสนใจ

ขอบเขตของการศึกษา

โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ข้าพเจ้าได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาไว้ดังนี้

1.เนื้อหาในการศึกษา

- ตัวแปรต้น - กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อำเภอท่าศาลา นครศรีธรรมราช
 ศักยภาพ / ภูมิปัญญาท้องถิ่น / วิถีชีวิต / อาชีพ
- ตัวแปรตาม - การออกแบบสีและพื้นที่
 อัตลักษณ์ชุมชน / องค์ความรู้ / กิจกรรมการท่องเที่ยว / ของที่ระลึก

2.พื้นที่ในการศึกษา

การลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลและสัมภาษณ์ในเขตพื้นที่บ้านมะยิง ต.โพธิ์ทอง อ.ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.ประชากร ประชากร คือ ตัวแทนชุมชน ช่างฝีมือและผู้ประกอบการที่มีประสบการณ์และสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้วิจัย รวมถึงชาวบ้านในพื้นที่ศึกษา หัวข้อวิจัย

4.งบประมาณ 50,000 บาท

5.ช่วงเวลา : ระยะเวลาในการทำวิจัยประมาณ 2 ปี

ขั้นตอนการศึกษา

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. สร้างเครื่องมือวิจัย การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม
3. วิเคราะห์ข้อมูล จากเครื่องมือวิจัยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
4. กำหนดแนวทางในการออกแบบ
5. ออกแบบ
6. ประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ
7. พัฒนาแบบ
8. ประเมินผลความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมาย
9. สรุปผล/อภิปราย

เวลาที่ใช้ในการวิจัย

เวลาที่ใช้ในการวิจัย 2 ปี

เริ่มเก็บข้อมูลงานวิจัย ตั้งแต่เดือน กุมภาพันธ์ 2562 และเสนอวิทยานิพนธ์ /

การค้นคว้าอิสระ ภายในเดือน พฤศจิกายน 2563

พ.ศ. 2562 – 2563

ตารางที่ 1 เวลาที่ใช้ในการวิจัย ที่มา (ธีรภัทร อินทวงค์, 2563)

กิจกรรม	รวบรวม ข้อมูล	วิเคราะห์ ข้อมูล	การ ออกแบบ	ปรับแก้ไข ชิ้นงาน	นำเสนอ ผลงาน	ประเมินผล งาน
กุมภาพันธ์ 2562						
มีนาคม 2562						
เมษายน 2562						
พฤษภาคม 2562						
มิถุนายน 2562						
กรกฎาคม 2562						
สิงหาคม 2562						
กันยายน 2562						
ตุลาคม 2562 - กันยายน 2563						
ตุลาคม - พฤศจิกายน 2563						

วิธีการศึกษา

ประเภทของงานวิจัย : เชิงผสมผสาน

1. ข้อมูลปฐมภูมิ ข้อมูลภาคสนามจากการสำรวจสัมภาษณ์

1.1 ข้อมูลจากการสำรวจพื้นที่ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง ต.โพธิ์ทอง อ.ท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์ช่างฝีมือและผู้ประกอบการในหมู่บ้าน รวมไปถึงชาวบ้านในบริเวณพื้นที่สำรวจวิจัย ศึกษาประเด็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจในชุมชน ความต้องการของช่างฝีมือและผู้ประกอบการ เพื่อนำมา วิเคราะห์ประเด็นปัญหา จุดอ่อนและจุดแข็งของงานเครื่องปั้นดินเผาและชุมชนเพื่อนำไปสู่กระบวนการออกแบบและแนวทางการแก้ไข

1.2 ข้อมูลประเภทบุคคลจากการสัมภาษณ์ช่างฝีมือและผู้ประกอบการที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้ข้อมูลสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าเก็บข้อมูลในครั้งนี้

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลภาคเอกสารและสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์แบ่งเนื้อหาเป็น 2 ส่วนได้แก่

2.1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของบ้านมะยง ประวัติความเป็นมาของงานเครื่องปั้นดินเผา และลักษณะเฉพาะตัวของชุมชนและชิ้นงาน แหล่งการท่องเที่ยวและแนวทางการออกแบบศูนย์การเรียนรู้เบื้องต้นข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ชุมชน แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาชุมชน

2.2 ข้อมูลผู้บริโภคเพื่อศึกษาข้อมูลกลุ่มเป้าหมายการตลาดและการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคมากขึ้น

แหล่งที่มาข้อมูล

1. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการลงพื้นที่เก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการศึกษาค้นคว้า

1.1 สัมภาษณ์บุคคล : ผู้ประกอบการกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง

1.2 ลงพื้นที่ภาคสนาม : กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง / เทคนิควิธีการผลิตและการเผา / แหล่งวัตถุดิบการผลิต

2. ข้อมูลทุติยภูมิ ศึกษา ค้นคว้าข้อมูล เอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ สื่อสารสนเทศ ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

3. ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการสร้างสรรค์และทำการทดลอง

อุปกรณ์ที่ใช้ในการค้นคว้า

1. เครื่องบันทึกเสียงในการสัมภาษณ์
2. สมุดบันทึก
3. กล้องถ่ายรูป
4. อุปกรณ์เครื่องเขียน
5. คำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
6. อุปกรณ์และวัตถุดิบในการทำเครื่องปั้นดินเผา

ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการวิจัย : (โดยประมาณ) 50,000 บาท

ตารางที่ 2 ค่าใช้จ่ายทั้งหมดในการวิจัย

ลักษณะค่าใช้จ่าย	จำนวนเงิน (บาท)
ค่าเดินทาง	10,000
ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการนำเสนอผลงาน	10,000
ค่าใช้จ่ายการทดลองทางเครื่องปั้นดินเผา	10,000
ค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ด	30,000
รวม	60,000

การนำเสนอผลงาน

1. Page ผลงาน
2. ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา
3. รูปเล่มวิทยานิพนธ์

คำศัพท์นิยามเฉพาะ

1. ภูมิปัญญาท้องถิ่น (Local wisdom) หมายถึง ภูมิปัญญาชาวบ้าน ทุกสิ่งทุกอย่างที่ชาวบ้านคิดขึ้นได้เองและนำมาใช้แก้ปัญหา เป็นเทคนิควิธีเป็นองค์ความรู้ของชาวบ้านในพื้นที่โดยอาศัยศักยภาพที่มีอยู่แก้ปัญหาการดำเนินชีวิตในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัยความเหมือนกันของภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่น คือเป็นองค์ความรู้ และเทคนิคที่นำมาใช้ในการแก้ปัญหา และการตัดสินใจซึ่งได้สืบทอดและเชื่อมโยงมาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. การท่องเที่ยวเชิงเรียนรู้วัฒนธรรม (Cultural Learning Tourism) หมายถึง การหาความรู้ในพื้นที่หรือบริเวณที่มีคุณลักษณะที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อันเป็นผลเกี่ยวเนื่องกับวัฒนธรรมองค์ความรู้ และการให้คุณค่าของสังคมโดยสถาปตยกรรมที่มีคุณค่าหรือสภาพแวดล้อมอย่างธรรมชาติ สามารถสะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของคนในแต่ละยุคแต่ละสมัยได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสภาพทางเศรษฐกิจ สังคม หรือขนบธรรมเนียมประเพณี

3. องค์ความรู้ (Body of Knowledge) หมายถึง ความรู้ที่อยู่ในศาสตร์ ได้แก่ ความคิดรวบยอด หลักการ วิธีการ ที่อยู่ในตำรา อยู่ในห้องสมุด ซึ่งอยู่ภายนอกตัวบุคคล ที่สั่งสมกันมาเพื่อให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้ โครงสร้างความรู้ หมายถึง ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคล ที่เกิดจากการเรียนรู้ของบุคคลนั้น ๆ ซึ่งไม่ได้ลอกเลียนมาจากองค์ความรู้ แต่ผู้เรียนต้องสร้างขึ้นมาจากตัวเอง เป็นความรู้ที่เกิดขึ้นใหม่ เมื่อพัฒนาโครงสร้างความรู้ต่อไปก็สามารถสร้างผลงานเป็นองค์ความรู้ให้คนอื่นค้นคว้าได้

4. อัตลักษณ์ (Identities) หมายถึง ลักษณะเฉพาะตัว ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ของลักษณะเฉพาะของบุคคล สังคม ชุมชน หรือประเทศนั้น ๆ เช่น เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรมท้องถิ่น และศาสนา ฯลฯ ซึ่งมีคุณลักษณะที่ไม่ทั่วไปหรือสากลกับสังคมอื่น ๆ พูดง่าย ๆ คือลักษณะที่ไม่เหมือนกับของคนอื่น ๆ

5. หัตถกรรม หมายถึง งานช่างที่ทำด้วยมือ โดยถือประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษากลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อการออกแบบ
อัตลักษณ์ของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญา วิธีการ
การผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช
2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง จ.นครศรีธรรมราช
3. กระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
4. สถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง
5. นิยามของอัตลักษณ์องค์กร และอัตลักษณ์แบรนด์
6. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน
7. ขอบเขตของงานออกแบบผลิตภัณฑ์

1. ข้อมูลทั่วไปของจังหวัดนครศรีธรรมราช

ภูมิประเทศ

ที่ตั้ง ขนาด และอาณาเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งอยู่ในตอนกลางของภาคใต้ มีระยะห่าง
จากกรุงเทพมหานคร 780 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 9,942,502 ตร.กม หรือประมาณ 6,2 4,064
ไร่ มีพื้นที่มากเป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ และเป็นอันดับที่ 16 ของประเทศ หรือประมาณ ร้อยละ 1.98
ของ พื้นที่ทั้งประเทศ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่าง ๆ ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและอำเภอบ้านดอน
- ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอระโนด จังหวัดสงขลา อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุงและอำเภอห้วย

ยอด จังหวัดตรัง

- ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอไทยเป็นชายฝั่งทะเล มีความยาวตั้งแต่ด้านเหนือของอำเภอขน
อมลงไปด้านใต้ของอำเภอหัวไทร เป็นระยะประมาณ 225 กิโลเมตร

- ทิศตะวันตก ติดต่อกับจังหวัดสุราษฎร์ธานีและจังหวัดกระบี่

ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แตกต่างไปตามลักษณะ ของ เทือกเขานครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นเทือกเขาที่มีความยาวตามแนวยาวของคาบสมุทร ส่งผลให้ลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช แบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ บริเวณเทือกเขาตอนกลาง บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก และบริเวณที่ราบด้านตะวันตก

1. บริเวณเทือกเขาตอนกลาง ได้แก่บริเวณเทือกเขานครศรีธรรมราช มีอาณาเขตตั้งแต่ตอนเหนือของ จังหวัดลงไป ถึงตอนใต้สุด บริเวณพื้นที่ของอำเภอที่อยู่ในเขตเทือกเขาตอนกลางได้แก่ อำเภอสิชล อำเภอ ขนอม อำเภอท่าศาลา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอลานสกา อำเภอพรหมคีรี อำเภอ ร่อนพิบูลย์ อำเภอชะอวด อำเภอจุฬาภรณ์ และอำเภอพระพรหม ในเขตเทือกเขานี้มีภูเขาสูง สุดในจังหวัด คือเขาหลวง ซึ่งสูงประมาณ 1,835 เมตร เหนือระดับน้ำทะเล

นอกจากนี้เทือกเขาดังกล่าวยังเป็นเส้นแบ่งเขตอำเภอ ระหว่างอำเภอทุ่งสง อำเภอฉวาง กับ อำเภอชะอวด อำเภอร่อนพิบูลย์ อำเภอลานสกา อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อำเภอพรหมคีรี อำเภอท่าศาลา และเป็นเส้นแบ่งเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช กับอำเภอบ้านนาสาร อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี อีกด้วย

บริเวณเทือกเขาตอนกลาง มีเส้นทางคมนาคมผ่านจากบริเวณที่ราบชายฝั่ง ตะวันออก ไปยัง บริเวณที่ราบด้านตะวันตกได้ คือทางหลวงหมายเลข 40 ซึ่งข้ามจากอำเภอสิชล อำเภอ ขนอมสู่เขต อำเภอกาญจนดิษฐ์ จังหวัดสุราษฎร์ธานี และทางหลวง หมายเลข 40 5 จากอำเภอ ลานสกา ไปสู่ อำเภอฉวาง ในเขตจังหวัดนครศรีธรรมราช และทางหลวงหมายเลข 4 จาก อำเภอร่อนพิบูลย์ ไปสู่ อำเภอทุ่งสง

2. บริเวณที่ราบชายฝั่งด้านตะวันออก

ได้แก่ บริเวณตั้งแต่เทือกเขาตอนกลางไปทางตะวันออกถึงฝั่งทะเลอ่าวไทย จำแนกได้ เป็น 2 ตอน คือ ตั้งแต่อำเภอเมืองนครศรีธรรมราชลงไปทางใต้ เป็นที่ราบ ที่มีความกว้างจาก บริเวณเทือกเขาตอนกลางไปถึงชายฝั่งทะเลระยะทางประมาณ 95 กิโลเมตร มีแม่น้ำลำคลอง ที่มีต้นน้ำเกิดจากบริเวณเทือกเขาตอนกลางไหลลงสู่อ่าวไทยหลายสาย นับเป็นที่ราบ ซึ่งมีค่า ทางเศรษฐกิจของ จังหวัด สำคัญ ได้แก่ แม่น้ำปากพนัง และมี คลองสายเล็ก ในเขต อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช อีกหลายสาย เช่น คลองปากพญา และคลองท้ายวัง เป็นต้น อีก บริเวณหนึ่ง คือตั้งแต่อำเภอท่าศาลา ขึ้นไปทางทิศเหนือ เป็นบริเวณฝั่งแคบ ๆ ไม่เกิน 15 กิโลเมตร อำเภอที่อยู่ในเขตที่ราบด้านนี้คือ อำเภอขนอม อำเภอสิชล อำเภอท่าศาลา อำเภอ เมืองนครศรีธรรมราช อำเภอปากพนัง อำเภอเชียรใหญ่ อำเภอหัวไทร และอำเภอชะอวด

3. บริเวณที่ราบด้านตะวันตก

ได้แก่บริเวณที่ราบระหว่างเทือกเขานครศรีธรรมราช และเทือกเขาบรรทัด จึงมี ลักษณะเป็นเนินเขาอยู่เป็นแห่ง ๆ อำเภอที่อยู่บริเวณที่ราบด้านนี้ คือ อำเภอพิปูน อำเภอทุ่งใหญ่ อำเภอฉวาง อำเภอนาบอน อำเภอบางขัน อำเภอฉำพระราม และอำเภอทุ่งสง ลำน้ำสำคัญ ได้แก่ ต้นน้ำของแม่น้ำตาปีไหลผ่าน อำเภอพิปูน อำเภอฉวาง และอำเภอทุ่งใหญ่ นอก จากนี้ ยังมีลำน้ำที่เป็นต้นน้ำของแม่น้ำตรังอีกด้วย คือน้ำตกโยง และคลองวังหีบ ซึ่งไหลผ่าน อำเภอทุ่งสง ไปยังอำเภอห้วยยอด จังหวัดตรัง และออกทะเลอันดามัน ที่อำเภอกันตัง (จุฬามาศ ทองยัง, 2562)

1.1 ข้อมูลทั่วไปของอำเภอท่าศาลา

ประวัติความเป็นมา

ท้องที่อำเภอท่าศาลาในปัจจุบันเป็นชุมชนโบราณตั้งแต่ช่วงพุทธศตวรรษที่ 12 ซึ่งในช่วงศตวรรษที่ 12-14 นั้นเป็นชุมชนที่นับถือศาสนาพราหมณ์ทั้งลัทธิไศวนิกายและไวษณพนิกาย จึงพบหลักฐานทางโบราณคดีทั้งที่เป็นซาก เทวสถาน ศิวลึงค์ ฐานศิวลึงค์ เทวรูปพระวิฆณุและพระศิวะ กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งท้องที่อำเภอท่าศาลาและสิชล ต่อมาเมื่อพระพุทธศาสนาเจริญเต็มที่ศาสนาพราหมณ์ก็เริ่มเสื่อมลง จึงมีวัดสำคัญๆ เช่น วัดมเหยงคณ์ (เก่า) วัดนางตรา วัดโมคลาน เป็นต้น ในสมัยกรุงศรีอยุธยาท้องที่ที่สำคัญมากน่าจะเป็นที่ไทยบุรี ซึ่งปัจจุบันอยู่ในเขตตำบลไทยบุรี

เห็นได้ว่าอำเภอท่าศาลาเป็นอำเภอที่มีประวัติการสร้างเมืองอันยาวนาน เคยเป็นที่ตั้งของของชุมชนโบราณที่มีอายุกว่า 1,000 ปี เคยเป็นแหล่งอารยธรรมที่สำคัญ เคยเป็นอู่ข้าวอู่น้ำและเป็นด่านหน้าในการศึกสงครามของเมืองศรีธรรมราชในอดีต จึงเป็นที่ปรากฏในลายแทงเมืองนครศรีธรรมราชบทหนึ่งกล่าวว่า “ตั้งดินตั้งฟ้า ตั้งหญ้าเข้ดมอน โมคลานตั้งก่อน เมืองคอนตั้งหลัง ข้างหน้าพระยัง ข้างหลังโพธิ์มี เจ็ดเจดีย์เก้าทวาร สีเลนจัดตุบาท”

สภาพทั่วไป อำเภอท่าศาลาขึ้นกับจังหวัดนครศรีธรรมราชมีพื้นที่ประมาณ 375.531 ตารางกิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลท่าศาลา ห่างจากตัวจังหวัดไปทางทิศเหนือประมาณ 28 กิโลเมตร มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับอำเภอสิชล ทิศใต้ติดต่อกับอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช และอำเภอพระพรหม ทิศตะวันออกติดต่อกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดต่อกับกิ่งอำเภอนบพิตำ และอำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช อำเภอท่าศาลามีการแบ่งเขตการปกครองเป็น 10 ตำบล 106 หมู่บ้าน ได้แก่ ตำบลกลาย ตำบลตลิ่งชัน ตำบลสระแก้ว ตำบลท่าซัน ตำบลไทรบุรี ตำบลท่าศาลา ตำบลหัวสะพาน ตำบลโพธิ์ทอง ตำบลโมคลาน และตำบลดอนตะโก

ลักษณะภูมิประเทศ

1. มีลักษณะเป็นดินบนทรายและดินตะกอนเกิดจากการทับถมของทรายชายฝั่งและโคลนเลนบางส่วนเป็นที่ลุ่มน้ำขัง มีการทำนา ทำสวนมะพร้าว ได้แก่พื้นที่ในตำบลท่าศาลา ทำขึ้นสระแก้ว และตำบลกลาย

2. บริเวณที่เป็นที่ราบตอนกลาง เป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ของอำเภอ พื้นดินเป็นดินเหนียวบนทราย บางแห่งเป็นที่ราบลุ่มมีการทำนา ทำสวนยางพารา สวนผลไม้ และไร่ยาสูบ ฯลฯ ได้แก่พื้นที่ตอนบนของอำเภอ กลาย สระแก้ว ทำขึ้น และพื้นที่ทั้งหมดของตำบลตอนตะโก โมคลาน หัวตะพาน ไทยบุรี และบางส่วนของตำบลกะหรอ

3. บริเวณที่ราบสูงและภูเขาด้านทิศตะวันตกของอำเภอพื้นที่เป็นที่สูงมีภูเขาสลับซับซ้อน มีป่าไม้ แร่ดีบุก กุลแพรม แปะไรท์ เหล็ก ดินขาว เป็นทรัพยากรสำคัญ ได้แก่พื้นที่ตำบลนบพิตำ และบางส่วนของตำบลกะหรอ และตำบลกลาย

ชื่อของตำบลในเขตอำเภอท่าศาลาที่สะท้อนถึงสภาพภูมิประเทศในอดีตเช่นที่แสดงว่าเป็นท่า น้ำ ได้แก่ท่าศาลา ท่าสูง ทำขึ้น ทำขึ้นปากเจ้า อยู่ตะเภา บางป้อ แหลมที่เป็นทุ่งและป่า เช่น ลุ่มหนอง ทุ่งชน ไส้โก ทุ่งปรือ บ้านไร่ ทุ่งตรา นาท่อน ในลุ่ม บ่อลึก ห้วยโก ทุ่งเกราะ วัดป่า สวนหมาก ยาง หลวง ชะเมา จันทอ ฯลฯ

ลำน้ำที่สำคัญของอำเภอท่าศาลาได้แก่

1. คลองกลาย ต้นน้ำเกิดจากเทือกเขานครศรีธรรมราช ในกิ่งอำเภอนบพิตำ ไหลลงสู่ทะเลที่อำเภอท่าศาลา

2. คลองท่าแปรง ต้นกำเนิดจากเทือกเขาทองใบในกิ่งอำเภอนบพิตำ ไหลผ่านตำบลไทยบุรี ทำขึ้นและท่าศาลา ไหลออกสู่อ่าวไทยที่ปากน้ำท่าสูง ระยะทางประมาณ 3 กิโลเมตร

3. คลองในเขียว ต้นน้ำเกิดจากเขาชีแรดในเทือกเขาหลวง ไหลผ่านตำบลตอนตะโก โคลาน หัวตะพาน และท่าศาลา ไหลออกสู่อ่าวไทยที่ปากน้ำท่าพิง ระยะทางประมาณ 30 กิโลเมตร

4. คลองท่าพุด ต้นน้ำเกิดจากเขาไม้แปงในเทือกเขาหลวง ไหลผ่านตำบลหัวตะพาน ไทยบุรี และตำบลท่าศาลา ไหลออกสู่อ่าวไทยที่ตำบลท่าสูง ระยะทางประมาณ 40 กิโลเมตร

การคมนาคม

การคมนาคมในอำเภอท่าศาลาเป็นทางเชื่อมติดต่อระหว่างชุมชนโดยทางบกมีถนนสายหลักในสภาพที่เหมาะสมและสะดวกสบายในการสัญจร ส่วนถนนสายเชื่อมต่อกับชุมชนขนาดเล็กระดับตำบล และหมู่บ้านเข้าถึงกันหมด แต่บางสายยังไม่ได้มาตรฐาน เส้นทางคมนาคมสายหลักของอำเภอคือทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 401 เป็นถนนเชื่อมกับอำเภอข้างเคียงและจังหวัดนครศรีธรรมราช และอีกเส้นทางคือหลวงจังหวัดหมายเลข 4141 เป็นถนนแยกจากทางหลวง แผ่นดินหมายเลข 401 ในเขตตำบลท่าศาลา เป็นถนนเชื่อมระหว่างอำเภอท่าศาลา-อำเภอพรหมคีรี โดยกลุ่มอาชีพ

เครื่องปั้นดินเผาจะยังคงตั้งอยู่ริมถนนเส้นนี้บริเวณ ตำบลโพธิ์ทอง สุดท้ายคือทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4140 เป็นทางหลวงแยกจากทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 401 เชื่อมระหว่างอำเภอท่าศาลา – ชุมชนบ้านโรงเหล็ก (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าศาลา, 2562)

1.2 ข้อมูลทั่วไปของตำบลโพธิ์ทอง

ประวัติความเป็นมา

ตำบลโพธิ์ทองเป็นตำบลเกิดขึ้นใหม่ แยกออกมาจากตำบลหัวตะพาน ประชากรส่วนใหญ่อพยพมาจากที่อื่น ซึ่งส่วนใหญ่จะนับถืออิสลาม มาตั้งถิ่นฐานในสมัยนั้นซึ่งมีที่ดอนอยู่ที่หนึ่งซึ่งมีต้นโพธิ์ทองต้นใหญ่อยู่ต้นหนึ่งให้ร่มเงาเป็นที่พักอาศัยจนอยู่ได้ถาวรจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเมืองรักสงบมาช้านาน มีความอุดมสมบูรณ์ทางการเกษตร มีความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายและยึดมั่นในศาสนา ตำบลโพธิ์ทองมีจำนวนหมู่บ้านทั้งหมด 7 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ 1 บ้านสองแพรก หมู่ 2 บ้านบนถนน หมู่ 3 บ้านตีนดอนเหนือ หมู่ 4 บ้านกลาง หมู่ 5 บ้านสี่แยกวัดโหนด หมู่ 6 บ้านมะยิง หมู่ 7 บ้านยางด้วน สภาพพื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบที่ดินเป็นดินทราย มีบ้านสี่แยกวัดโหนดเป็นแหล่งชุมชนใหญ่เป็นจุดรวมสินค้าและบริการ ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพทำการเกษตรและค้าขาย มีเขตพื้นที่ทิศเหนือ ติดกับตำบลท่าศาลา ทิศใต้ติดกับตำบลโมคลาน ทิศตะวันออกติดกับทะเลอ่าวไทย ทิศตะวันตกติดกับตำบลหัวตะพาน

การเดินทาง

1. จากกรุงเทพฯ ใช้ทางหลวงหมายเลข 35 (สายธนบุรี-ปากท่อ) แยกเข้าสู่ทางหลวงหมายเลข 4 หรือจะใช้ทางหลวง หมายเลข 4 ผ่านเพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์จนถึงชุมพร จากนั้นเปลี่ยนมาใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 41 ผ่านอำเภอทุ่งสง อำเภออ่อนพิบูลย์จนถึงนครศรีธรรมราช
2. จากกรุงเทพฯ โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 4 ผ่านนครปฐม เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ จนถึงจังหวัดชุมพร จากนั้นเข้าสู่จังหวัดสุราษฎร์ธานี โดยเส้นทางหลวงหมายเลข 401 เลียบชายฝั่งทะเลไปจนถึงอำเภอท่าศาลา ใช้ทางเลียบชายทะเลเข้าสู่ ต.โพธิ์ทอง (สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน, 2562)
3. จากตัวเมืองนครศรีธรรมราช สามารถสัญจรด้วยรถส่วนตัวโดยเส้นทางหลวงจังหวัด หมายเลข 4141 หรือจ้างเหมารถโดยสารประจำทางและไม่ประจำทาง

2. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง จ.นครศรีธรรมราช

ประวัติความเป็นมา

บนสันทรายอันเป็นที่ตั้งของชุมชนโบราณโมคลาน ในเขตอำเภอท่าศาลา จังหวัด นครศรีธรรมราช ห่างจากโบราณสถานในวัดโมคลาน มาทางทิศเหนือ ราว 100 เมตร มีลำน้ำสาย หนึ่งชื่อ “คลองโต๊ะแง็ง” หรือ “คลองควาย” หรือ “คลองโมคลาน” ห่างจากคลองโต๊ะแง็งมาทาง เหนือราว 1 กิโลเมตร มีลำน้ำอีกสายหนึ่งชื่อ “คลองชุมขลิง” หรือ “คลองยง” หรือ คลองมะยง คลองทั้งสองนี้ไหลผ่านสันทรายลงสู่อ่าวไทยทางทิศตะวันออกระหว่างคลองทั้งสองสายนี้ เป็นบริเวณ ที่ชุมชนแห่งนี้ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่โบราณ และมักจะเรียกกันว่า “แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผา โมคลาน” หรือ “แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านยง” (สมัยก่อนพ.ศ. 2535 ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 9 ตำบลหัว ตะพาน และหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลโมคลาน) ในปัจจุบันมีการแบ่งเขตการปกครองใหม่ ได้แยก พื้นที่ตำบลหัวตะพานมาเป็นตำบลโพธิ์ทอง และชุมชนโมคลานดั้งเดิมนี้ยังทำเครื่องปั้นดินเผาอยู่คือ บ้านมะยง หมู่ที่ 6 ต.โพธิ์ทอง อำเภอท่าศาลา (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549: 36)

ภาพที่ 1 ภาพบรรยากาศภายในชุมชนบ้านมะยง

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

การทำเครื่องปั้นดินเผาในปัจจุบัน

การผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่บ้านมะยงอยู่ในรูปของผู้ผลิตรายเล็ก ที่ใช้แรงงานในครัวเรือนเป็นหลัก ปัจจุบันมีจำนวนประมาณ 10 ครัวเรือน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในครัวเรือน เน้นที่ประโยชน์ใช้สอย เช่น หม้อยักซ์ สวด(หวด) โอง่น้ำ กระจ่าง ฯลฯ และบางส่วนเป็นผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กสำหรับเป็นของที่ระลึก กรรมวิธีการผลิตส่วนใหญ่ได้รับการถ่ายทอดจากคนรุ่นก่อน เครื่องมือเครื่องใช้ในการทำงานสร้างขึ้นและประยุกต์จากวัสดุดิบที่หาได้ในชุมชน ผ่านภูมิปัญญาของชุมชน ในปัจจุบันมีการรวมกลุ่มกันในรูปแบบของรัฐวิสาหกิจชุมชน มีหน้าร้านและส่วนรับรองบริเวณด้านหน้าของชุมชน นอกจากนี้กลุ่มอาชีพยังมีศักยภาพในการรับผลิตงานตามความต้องการของลูกค้าอีกด้วย คือบ้านมะยง หมู่ที่ ๖ ต.โพธิ์ทอง อําเภอกําทําศรชลํา เนือดินที่ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผาสถานที่แห่งนี้เคยใช้มาแล้วแต่โบราณ (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549: 38)

ภาพที่ 2 ภาพผลิตภัณฑ์ดินเผาของชุมชนบ้านมะยง

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3. กระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

กระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มี 4 ขั้นตอน คือ การเตรียมวัตถุดิบ (หรือเตรียมดิน) การปั้นขึ้นรูป การตกแต่งและการเผา จากการสังเกต ลงพื้นที่ปฏิบัติงานและสัมภาษณ์ช่างทำเครื่องปั้นดินเผา คือ นางจำเป็น รัชเมือง หรือป่าเอียด และช่างปั้นในชุมชนสามารถสรุปกระบวนการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ดังนี้

3.1 การเตรียมดิน และวัตถุดิบ

การเตรียมดินใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ใช้ดินและวัสดุดังนี้

- ดินเหนียว วัตถุดิบที่ใช้ในการทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ได้จากดินเหนียวในท้องถิ่นเขตบ้านมะยิง “ทุ่งน้ำเค็ม” อยู่บริเวณที่ราบลุ่มทางทิศตะวันออกของหมู่บ้านและจากบริเวณใกล้เคียง ในปัจจุบันจะซื้อจากพ่อค้าคิดเป็นรถบรรทุกขนาดเล็ก (รถ 6 ล้อ) ดิน 1 คันรถได้เครื่องปั้นขนาดกลาง (เส้นผ่าศูนย์กลาง 8-12 นิ้ว) ประมาณ 1,000 ชิ้น

- ทรายละเอียด จากบริเวณสันทรายในตำบลท่าศาลา บริเวณลำคลองในหมู่บ้าน โดยรับซื้อจากพ่อค้า รถบรรทุกเล็ก รถละ 1,100 บาท หรือบางครั้งไปขุดด้วยตนเองในคลองมะยิง

ภาพที่ 3 ภาพดินที่ใช้ขึ้นรูปผลิตภัณฑ์ในชุมชน

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3.1.1 การเตรียมดิน การเตรียมดินนั้นเป็นงานพื้นฐานของการผลิตเครื่องปั้นดินเผา หลังจากที่ได้วัตถุดิบ คือ ดินและทรายมาจะทำการคัดเลือกเศษใบไม้ รากไม้ กรวด ออกให้หมด จากนั้นจึงนำวัตถุดิบที่หามาได้มาผสมกันและหมักไว้ เพื่อเตรียมดินปั้นที่ใช้เป็นวัตถุดิบเพื่อใช้ขึ้นรูปชิ้นงาน

ภาพที่ 4 ภาพแหล่งดินที่นำมาใช้ขึ้นรูปชิ้นงาน

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3.1.2 วัสดุดิบ

ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

1). การหมักดิน นำดินเหนียวที่ช่างปั้นหามาเองจากแหล่งดินหรือรับซื้อจากผู้จำหน่ายดินมา เก็บไว้ในโรงเรือน โดยมีวิธีการรักษาสภาพดินให้พื้นแสงแดดเพื่อไม่ให้ดินแข็งเพราะจะยากต่อการใช้งาน ด้วยวิธีการใช้ผ้าหรือพลาสติกปกคลุมไว้ จากนั้นเริ่มกระบวนการของการเตรียมการด้วยการย่อยหรือแช่ดินจากกองดินให้แตกตัว ผสมกับน้ำและทรายละเอียด และทำการคัดเลือกสิ่งปลอมที่ปนออก

2). การโม่ดิน หรือผสมดิน ปัจจุบันบ้านมะยิงได้ใช้เครื่องจักรโม่ดินแทนการเหยียบกันเป็นส่วนใหญ่

เครื่องมือและอุปกรณ์

1. เครื่องโม่

2. จอบ/เสียมตักดิน

3. ถังน้ำ
4. ทรายละเอียด
5. น้ำ

3.2 ข้อควรระวัง

3.2.1 ขณะไม่เดิน สำรวจสิ่งเจือปนที่หลงเหลืออยู่ในดิน เช่น เม็ดทราย หรือหินขนาดใหญ่ เพราะอาจส่งผลเสียต่อเครื่องปั้นขึ้นขณะเผาได้

3.2.2 ต้องไม่ให้วัตถุติดเป็นเนื้อเดียวกัน โดยการเพิ่มน้ำหากดินแข็งเกินไปหรือเพิ่มทราย ตามความเหมาะสมของเนื้อดินต่อการใช้งาน

3.3 การนวดดิน

เทคนิค/เครื่องมือและอุปกรณ์

1. เครื่องชั่งน้ำหนัก.
2. ถังน้ำ
3. กระดานรองนวด 1 แผ่น เพื่อเป็นแท่นรองขณะนวด
4. ใช้มือทั้งสองข้างนวดดิน และคลึงก้อนดิน
5. กระดานรองแท่งดินที่นวดเสร็จแล้ว

3.4 การปั้นขึ้นรูป

การปั้นหรือการขึ้นรูป นับเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นหนึ่งของช่างปั้นหม้อ ช่างปั้นต้องอาศัยความชำนาญเป็นพิเศษ จึงจะเป็นรูปภาชนะ หรือเครื่องปั้นที่ต้องการได้อย่างสวยงาม และยังขึ้นอยู่กับความสามารถเชิงศิลป์ของแต่ละบุคคลด้วย การปั้นรูปภาชนะต่าง ๆ ของช่างบ้านมะยิง ใช้วิธีขึ้นรูป 2 แบบ คือ การปั้นขึ้นรูปด้วยปั้นหมุน (Throwing Method) ซึ่งใช้กับภาชนะที่มีขนาดเล็ก เช่น แจกัน หม้อแกง กระถางต้นไม้ การขึ้นรูปแบบขด (Coil Method) ใช้กับภาชนะที่มีขนาดใหญ่ เช่น ไห เผล้ง กระถางขนาดใหญ่ หม้อยักซ์ เป็นต้น

3.4.1 การขึ้นรูปด้วยปั้นหมุน (Throwing Method) การขึ้นรูปด้วยปั้นหมุน เป็นวิธีที่นิยมกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ปั้นหมุนเป็นเครื่องมือที่วิวัฒนาการและพัฒนาการมาโดยลำดับอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ใช้มือหมุน เท้าถีบ หมุนด้วยสายพานแต่ใช้แรงมือหมุนทำงาน กระทั่งปัจจุบันหมุนด้วยมอเตอร์ไฟฟ้า มีกระบวนการดังนี้

1). นำดินที่เตรียมได้ที่แล้ว วางลงบนแป้น กดอัดดินให้เกาะแน่นและดันขึ้นลงหลาย ๆ ครั้ง ด้วยมือทั้งสองข้าง ข้อศอกและแขนต้องไม่แกว่ง ความเร็วของแป้นหมุนช่วงนี้ต้องใช้ความเร็วสูง วางมือให้ได้ศูนย์ และใช้น้ำช่วยทำให้มือและดินเปียกอยู่เสมอ

2). ขึ้นรูปกรวย (Coning Up) เมื่อตั้งดินได้ศูนย์ดีแล้ว ใช้มือขวาประกบมือซ้ายให้นิ้วมือเกยประสานกัน และใช้มือทั้งสองกดดิน รัดปลายนิ้วทั้งสองเข้าหากัน รูดขึ้นช้า ๆ ดินจะเป็นรูปกรวยจากการถูกรีด

3). เปิดก้นหลุม (Forming The Bottom) ขึ้นรูปภาชนะขนาดเล็ก ใช้หัวแม่มือกดดินให้ลึกลงตรงศูนย์กลาง แต่อย่าให้ลึกจนถึงแป้นหมุน แล้วค่อยๆ เปิดดินด้วยการบีบให้เปิดกว้างออกเป็นหลุมลึก และใช้น้ำหยดอยู่เสมอเพื่อให้ดินลื่นไม่ติดมือ

4). โดยเปิดปากบนให้กว้าง (Opening Up) ใช้นิ้วชี้และนิ้วหัวแม่มือบีบรัดผนังดินให้ปากกว้างออก ประคองขอบด้วยมืออีกข้างหนึ่ง เพื่อกันไม่ให้เสียทรง

5). ดึงรูปทรง (Drawing Up) ใช้มือทั้งสองดึงดินขึ้น โดยนิ้วมือข้างหนึ่งกดผนังด้านใน นิ้วมืออีกข้างหนึ่งประคองด้านนอก ให้ระดับนิ้วมือซ้ายและนิ้วมือขวาเข้าร่อนนิ้วตรงกัน รูดดินขึ้นเป็นทรงกระบอก

6). รีดผนังให้บางลงและสูงขึ้น (Thining) กระทำด้วยวิธีการเดียวกันกับการดึงรูปทรงแต่ใช้ปลายนิ้วข้างหนึ่ง กดต่ำกว่าปลายนิ้วของอีกข้างหนึ่ง แล้วรูดช้า ๆ ก็จะได้ทรงกระบอกที่มีผนังบางลงตามต้องการ

7). จัดรูปทรง (Forming) การจัดรูปทรงเพื่อให้ได้รูปทรงตามแบบที่กำหนดไว้ โดยการใช้นิ้วมือข้างหนึ่งสอดเข้าภายในและมือข้างหนึ่งประคองอยู่ภายนอก ใช้นิ้ว หรืออุปกรณ์อื่น ๆ ประคองกดและดันด้วยความระมัดระวัง ให้ได้รูปทรงตามต้องการ

8). ขึ้นตักแต่ง หรือขึ้นสำเร็จ (Finishing) การตักแต่งขั้นสำเร็จนี้ บางครั้งไม่ต้องรอให้ดินหมาดก่อนก็ได้ ใช้เครื่องมือชุดแต่งผิวแล้วใช้ฟองน้ำลูบให้เรียบร้อยอีกครั้ง แล้วตัดกันด้วยเชือกตัด

3.4.2 การปั้นขึ้นรูปแบบขด (Coil Method)

การขึ้นรูปแบบขด เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมมาแต่โบราณ โดยแพร่หลาย เพราะสามารถสร้างงานเครื่องปั้นดินเผาได้ดีตั้งแต่ขนาดเล็กถึงขนาดใหญ่ แต่ช่างทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงจะใช้กับเครื่องปั้นขนาดใหญ่ มีกระบวนการ ดังนี้

1). ช่างปั้นจะนวดดินแล้วคลึงทำให้เป็นก้อนกลมยาวตามขนาดที่ต้องการสม่ำเสมอ เส้นผ่าศูนย์กลางแล้วแต่ขนาดของงานตามความเหมาะสม นำไปขดบนก้นหรือฐานที่เตรียมไว้

2). ใช้นิ้วกดและบีบดินให้เชื่อมประสานเข้าด้วยกันอย่างแน่นสนิท โดยใช้ น้ำดินประสานรอยต่อให้สนิท ทำเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ทุกครั้งที่ขุดดินซ้อนกันแต่ละชั้น ควบคุมไปกับการ บังคับรูปทรงกระทั่งได้ความสูงและขนาดตามต้องการ และแต่งผิวให้เรียบร้อย

3). จัดรูปทรง เพื่อให้ได้ตามรูปแบบที่กำหนดไว้ โดยการใช้นิ้วมือข้างหนึ่ง สอดเข้าด้านใน และมีอีกข้างหนึ่งประคองอยู่ภายนอก ใช้นิ้วประคองหรืออุปกรณ์อื่น ๆ กดดันด้วยความระมัดระวัง ให้ได้รูปทรงตามต้องการ

ภาพที่ 5 ภาพกรรมวิธีขึ้นรูปชิ้นงานโดยกลุ่มชาวบ้านของชุมชนบ้านมะยง

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3.5 การตกแต่งชิ้นงาน

3.5.1 การตาก หลังจากปั้นรูปภาชนะได้ตามต้องการแล้ว ขั้นตอนต่อไปคือการทิ้งไว้ให้ เนื้อดินแห้งหมาด ถ้ามีแสงแดดก็จะเอาไปผึ่งแดด แต่ถ้าไม่มีก็ทิ้งไว้ในที่ร่ม ถ้าเป็นภาชนะที่ต้องผ่านการ ตกแต่งก่อนจึงจะได้รูปทรงเรียบร้อย เช่น หม้อ จะต้องผ่านการตาก ๒ ครั้ง จึงจะเอาเข้าเตาเผาได้ การตากเครื่องปั้นมีอุปกรณ์และกรรมวิธี ดังนี้

1). นำเครื่องปั้นรูปเรียบร้อยแล้วหรือเสร็จขั้นแรกแล้วไปผึ่งแดด-ลม ไว้กลางแจ้ง

2). คอยหมุนหรือพลิกเครื่องปั้นให้ได้รับแสงแดด - ลม แห่งเสมอกันทุก ด้าน ถ้าเป็นวันธรรมดามีแสงแดดปกติทิ้งไว้ครึ่งวันถึงหนึ่งวันก็เก็บเข้าที่ก็ได้

3). การเก็บ โดยเฉพาะเครื่องปั้นชนิดที่ต้องตกแต่งกัน และลวดลายจะต้อง ใช้ผ้าปิดคลุมไว้เพื่อป้องกันการแข็งตัวของดินไม่ให้เร็วเกินไป ไม่ฉะนั้นจะตบแต่งไม่ได้

4). ชนิดเครื่องปั้นที่ต้องตกแต่งกันและลวดลาย เมื่อผ่านขั้นตอนในการ ตกแต่งและทำลวดลายแล้ว ก็จะไปผึ่งแดดอีกครั้ง จนแห้งสนิท เสร็จแล้วจึงเก็บเข้าที่เตรียมไว้เข้า เตาเผาต่อไป

3.5.2 ลายและการสร้างลาย การทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เมื่อได้รูปภาชนะตามจำนวนที่ต้องการแล้ว ช่างปั้นก็จะปล่อยทิ้งไว้หรือนำไปตากแดดอ่อนๆ จนแห้งหมาด แล้วนำไปเก็บไว้ในที่ร่มเพื่อตกแต่งรูปทรงต่อไป สำหรับชนิดที่ต้องทำลวดลาย เช่น หม้อ เผล้ง และสวด (หรือหวด) กระจ่างต้นไม้ ก็จะนำมาตีลวดลายในวันรุ่งขึ้น เมื่อสร้างลายได้แล้ว หากยังไม่ได้รูปทรงสมบูรณ์ตามต้องการก็จะใช้มือช่วยตกแต่งเล็กน้อยจนพอใจ เสร็จแล้วเก็บตากลมไว้เตรียมเผาต่อไป

ลาย

ลายและการสร้างลาย เป็นขั้นตอนของการตกแต่งผลิตภัณฑ์เครื่องปั้น หลังจากปั้นรูปแล้วลายซึ่งปรากฏบนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงเท่าที่สำรวจพบแล้วมี ดังนี้

1). แยกประเภทตามกรรมวิธีการสร้างลายมี 4 ประเภท คือ ลายขูดขีด ลายฉลุ ลายตบตี และลายกด

2). แยกประเภทตามลักษณะลายมี 2 ลักษณะ คือ ลายเรขาคณิต ซึ่งเป็นลายที่นิยมกันมาก เช่น ลายก้านมะพร้าวคู่-คี่ ลายก้านมะพร้าวหยัก ลายคิ้วนาง เป็นต้น และลายประดิษฐ์ อื่น ๆ เป็นลายประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่ ยังไม่มีชื่อเรียกการสร้างลายเฉพาะเจาะจง

การสร้างลายมีกรรมวิธีในการสร้างที่สำคัญ 4 วิธี คือ ขูดขีดลาย ฉลุลาย กดลาย และตบตีลาย แต่ละวิธีมีอุปกรณ์และวิธีการเฉพาะ ดังนี้

- การขูดขีดลาย ทำเมื่อปั้นรูปภาชนะเรียบร้อยแล้ว ทิ้งไว้จนเนื้อดินแห้งหมาด ช่างทำลายก็จะนำมาทำลายโดยใช้เครื่องมือหรือขูดลงบนผิวของภาชนะเป็นลวดลายตามที่ต้องการ อุปกรณ์ที่มีหลักหรือไม้เนื้อแข็งปลายแหลม

ภาพที่ 6 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการขูด

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

- การฉลุลาย การสร้างลายฉลุมีกรรมวิธีคล้ายคลึงกัน ต่างกันแต่เครื่องมือคือใช้เหล็กกลวงหรือไม้ไผ่บาง ๆ เสียบปลายให้แหลมเป็นเครื่องฉลุ หรือใช้ใบมีดปลายแหลมฉลุลวดลาย
- การกดลาย การสร้างลายกดทำลายโดยการกดแบบลวดลายที่หล่อจากโลหะหรือแกะขึ้นจากไม้เนื้อแข็ง กดลงไปบนผิวภาชนะดินที่แห้งหมาด ก็ได้ลายที่ต้องการแต่ลายกดนี้มีให้เห็นน้อยมาก

ภาพที่ 7 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการกดลาย

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

- การตีลาย เป็นการสร้างลายที่นิยมทำกันอย่างแพร่หลาย และเก่าแก่ที่สุดเป็นการตีลาย เมื่อภาชนะแห้งหมาดเช่นกัน เครื่องมือสำคัญที่ใช้ คือ ไม้ตีลาย และลูกถี้อ (ถ่อ) ลายตบตีนี้ใช้กับ เพล้ง หม้อ สวด อ่าง การตีลาย ต้องรู้จังหวะการตี ไม่ฉะนั้นจะไม่ได้ลายตามที่ต้องการ และจะได้ลายชนิดใดนั้นก็ขึ้นอยู่กับลายที่แกะไว้บน

ภาพที่ 8 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยเทคนิคการตีลาย

ภาพโดย : ผู้วิจัย.(2561)

- ไม้ตีลาย (ไม้ตบ) ทำมาจากไม้เนื้อแข็ง เป็นรูปสี่เหลี่ยม ด้านหนึ่งมีด้ามจับยื่นออกมา และไม้ตีลายด้านหนึ่งเป็นด้านเรียบ ใช้เป็นไม้ตบหรือไม้ตีแต่งรูป อีกด้านหนึ่งเป็นแฉะสลักเป็นลวดลายต่าง ๆ ที่ต้องการให้เป็นลายภาชนะ เพื่อใช้เป็นไม้ตีแต่งผิวภาชนะให้มีลวดลาย เมื่อขึ้นรูปและปรับแต่งจนได้รูปทรงที่ต้องการแล้ว จึงนำไปตากแดดจนแห้ง ได้ปริมาณ พอควรจึงลำเลียงเข้าสู่เตาเผา

- ลูกถือ (ลูกถ่อ) เป็นอุปกรณ์ตกแต่งชิ้นงานที่ทำด้วยดินเผาเพื่อใช้สำหรับดันผนังภาชนะด้านในให้นูนและรองรับไม้ตามในการตีรูปทรง และลวดลาย

การตกแต่งรูปทรงด้วยมือ เมื่อตีลวดลายเรียบร้อยแล้ว แต่รูปทรงยังไม่ดีพอ จะใช้มือตกแต่งรูปทรงอีกครั้ง โดยเน้นที่ความกลมของตัวภาชนะให้เหมาะสมกลมกลืนกับปากภาชนะใบนั้น ๆ พร้อมภาชนะก็จะยุบลงไปหน่อยหนึ่งได้รูปก้นภาชนะที่ต้องการพอดี เสร็จแล้วนำไปคว่ำเก็บไว้ในที่เก็บ

ส่วนของการตกแต่งครั้งสุดท้าย เมื่อนำภาชนะไปวางไว้จนเห็นว่าแข็งตัวพอสมควรแล้วจะใช้ฝ่ามือกดก้นภาชนะซึ่งทำให้นูนไว้ แต่ยังหยุดลงไม่ได้ตามต้องการนั้นให้ยุบลงในลักษณะแบนราบ จึงเป็นอันเสร็จเรียบร้อยตามกระบวนการตกแต่ง

การตกแต่งรูปทรงด้วยมือ

เมื่อตีลวดลายเรียบร้อยแล้ว แต่รูปทรงยังไม่ดีพอ จะใช้มือตกแต่งรูปทรงอีกครั้ง โดยเน้นที่ความกลมของตัวภาชนะให้เหมาะสมกลมกลื่นกับปากภาชนะใบนั้น ๆ พร้อมภาชนะก็จะยุบลงไปหน่อยหนึ่งได้รูปกันภาชนะที่ต้องการพอดี เสร็จแล้วนำไปคว่ำไว้ในที่เก็บ

ส่วนของการตกแต่งครั้งสุดท้าย เมื่อนำภาชนะไปวางไว้จนเห็นว่าแข็งตัวพอประมาณแล้วจะใช้ฝ่ามือกดกันภาชนะซึ่งทำให้นูนไว้ แต่ยังคงยุบลงไม่ได้ตามต้องการนั้นให้ยุบลงในลักษณะแบนราบจึงเป็นอันเสร็จเรียบร้อยตามกระบวนการตกแต่ง

ภาพที่ 9 ภาพผลิตภัณฑ์ที่ผ่านการตกแต่งด้วยการขึ้นรูปทรงแบบอิสระ

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3.6 การเผา

การเผาเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ยังเป็นการเผาแกร่งมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ยังไม่ปรากฏหลักฐานการเผาเคลือบแต่อย่างใด ก่อนทำการเผาจะต้องมีการเซ่นสังเวยเตาเผาด้วย เพราะมีความกันว่าการเซ่นสังเวยจะช่วยให้ผลงานที่ได้สมบูรณ์ไม่เสียหาย

การเซ่นสังเวย จะดำเนินการก่อนการเอาเครื่องปั้นดินเผาเข้าเผาในเตาเผา โดยมีความเชื่อตามประสบการณ์ว่า หากลิ้มเซ่นสังเวย เครื่องปั้นดินเผาที่เผาในเตาจะแตกเกือบหมด พิธีการเซ่นสังเวยประกอบด้วย การจตุศรูป 3 ดอก ปักไว้ที่บนหัวเตา(เหนือช่องใส่ไฟ) ชาวบ้านมะยิงจะมีการเซ่นสังเวยปีละครั้ง ช่วงระยะเวลาไม่แน่นอนแล้วแต่ความสะดวก

ภาพที่ 9 ภาพเตาเผา 1

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

การเผาเตาของบ้านมะยิงในสมัยโบราณเป็นการเผากลางแจ้ง เป็นการเผาแบบดั้งเดิมที่สุด ซึ่งปัจจุบันไม่มีใครใช้วิธีนี้อีกแล้ว ต่อมาพัฒนาเป็นการเผาด้วยเตาจอมปลวก โดยการขุดโพรงเข้าไปในจอมปลวก เอาภาชนะวางเรียงไว้ ตอนบนเปิดช่องความร้อนด้านที่ขนาดกบพื้นดิน เพื่อใส่ไม้ฟืนแล้วเผา วิธีการนี้เลิกไปเมื่อกว่า 50 ปีมาแล้ว และมีการพัฒนาเป็นการเผาด้วยเตากลม (updraft kiln) กล่าวคือแทนที่จะขุดโพรงเข้าไปในจอมปลวกเพื่อใช้เป็นที่เผาภาชนะ ก็ใช้การเลียนแบบจอมปลวก สร้างเป็นที่เผาภาชนะ สร้างเป็นเตาฐานกลม แนวตั้ง (บางท้องถิ่นเรียกเตายืน) ด้านล่างติดพื้นเว้นที่ไว้เป็นที่ใส่ฟืนอาจยื่นออกมาข้างหน้าเล็กน้อยก็ได้ ด้านในมีเชิงกรานเพื่อเป็นที่วางภาชนะ ซ้อนภาชนะขึ้นไปจนเต็ม ตอนบนเปิดปากกว้างเป็นทั้งที่บรรจุภาชนะลงในเตา และที่เอาภาชนะออก เมื่อเรียงภาชนะจนเต็ม จะเผาภาชนะก็เอาฟางปิดบน ความร้อนจะขึ้นมาจากฟืนตอนล่าง จะมีเปลวเพลิงลุกขึ้นมาเผาไหม้ฟางที่อยู่ตอนบน เพื่อทำให้เกิดความร้อนเผาไหม้ภาชนะที่เรียงอยู่ตอนบนสุดท้ายเตากลมในยุคแรกๆ จะใช้ดินเหนียวผสมฟางก่อรูป แต่เตากลมสมัยต่อมาเริ่มใช้อิฐก่อเป็นรูปทรงแล้วใช้ดินเหนียวผสมฟางฉาบผิวด้านนอก

ภาพที่ 10 ภาพเตาเผาและการจัดวางชิ้นงานภายในเตา

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

3.6.1.การจัดวางชิ้นงานเข้าเตาเผา

หลังจากปั้นรูปเครื่องปั้นชนิดต่าง ๆ และขนาดต่าง ๆ ได้พอจะบรรจุให้เต็มเตาเผาเตาหนึ่งๆ แล้ว ก็จะเตรียมลำเลียงเครื่องปั้นที่ตากแห้งดีแล้วนั้นเข้าสู่เตาเผา เพื่อจัดวางให้เข้าที่ต่อไป โดยจะใช้คนงานในการลำเลียงและจัดวางอย่างน้อย 2 คน คือ เป็นคนจัดวางเครื่องปั้นในเตา 1 คน นอกนั้นจะทำหน้าที่เป็นผู้ลำเลียง

การจัดวางเครื่องปั้นในเตา ผู้จัดวางต้องคำนึงถึงความสำคัญ 2 สิ่ง คือ น้ำหนักของเครื่องปั้นและช่องไฟ ดังนั้นในการจัดวาง จึงต้องวางเครื่องปั้นชนิดใหญ่หรือขนาดใหญ่ไว้ข้างล่าง แล้วซ้อนขนาดย่อมหรือเล็กกว่าไว้ข้างบนจนสุดเพดานของเตาเผาทั้งนี้เพื่อป้องกันการยุบตัวของเครื่องปั้นอันเกิดจากน้ำหนักซ้อนกัน ผู้จัดวางจะเริ่มวางเครื่องปั้นเรียงจากด้านปล่องไฟและหรือจากปากเตาที่

ใช้สุ่มไฟเข้าหาตัวจนถึงประตูเตาเผาที่เป็นเส้นทางลำเลียงเครื่องปั้นเข้าเผา โดยวางเครื่องปั้นตามแนวนอน หรือแนวตั้งแล้วแต่ลักษณะของเครื่องปั้น เมื่อเรียงมาถึงช่องไฟด้านข้างของเตาจะเว้นช่องว่างไว้ทะลุซ้ายขวาของเตา ตั้งแต่ระดับช่องไฟจนพื้นล่างของเตา แต่จะวางเครื่องปั้นไว้ในระดับเหนือช่องไฟได้ด้วย การเว้นช่องดังกล่าวไว้เพื่อให้ถ่านเชื้อเพลิงซึ่งเกิดจากการสุมฟืนเข้าไปในช่องไฟได้ตกลงไปในช่องนั้น เป็นการช่วยเพิ่มความร้อนได้ตรงช่องไฟด้านข้างทุกช่อง จะต้องเว้นช่องว่างไว้ในลักษณะเดียวกัน และเรียงไปจนเต็มเตา การเขียนเครื่องปั้นตามแนวนอนและแนวตั้งสลับกันนั้น ทำให้มีส่วนช่วยพยุงถ่ายน้ำหนักได้เป็นอย่างดี เช่น ถ้าเรียงตามแนวนอนมา 2-3 แถวแล้ว เมื่อใกล้จะถึงช่องไฟจะต้องเรียงตามแนวตั้ง

- แถว เพื่อป้องกันการล้ม เพราะการเรียงตามแนวตั้งทำให้มีการทรงตัวได้ดีกว่า

- การเปิดช่องไฟ

เมื่อจัดวางชิ้นงานเต็มเตาเผาแล้ว ผู้ดำเนินการเผาจะต้องปิดช่องไฟด้านข้างทั้งซ้ายและขวาทุกช่อง รวมทั้งประตูลำเลียงเหลือไว้ช่องหน้า เพียงช่องเดียวซึ่งจะใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการเผาหรือจุดไฟ มีอุปกรณ์และวิธีการดังนี้

3.6.2 อุปกรณ์

- 1). เครื่องปั้นหรือเศษชิ้นเครื่องปั้นที่เผาสุกแล้ว เช่น หม้อ เพลิง เป็นต้น ซึ่งมีขนาดเท่าหรือโตกว่าขนาดของช่องไฟ
- 2). ดินโคลน
- 3). ภาชนะใส่โคลนตม

3.6.3 เทคนิควิธี

- 1). เอาเครื่องปั้นหรือเศษชิ้นเครื่องปั้นที่เผาสุกแล้วขนาดโตพอที่จะปิดช่องไฟแต่ละช่อง
- 2). ใช้ดินโคลนตมปิดตรงบริเวณรอบ ๆ ตามรอยต่อระหว่างผนังกับช่องไฟกับเครื่องปั้นที่ปิดกันนั้น ๆ โดยต้องทำให้มิดชิดไม่ให้อากาศผ่านได้

3.6.4 ข้อควรระวัง

- 1). ปิดช่องไฟให้มิดชิดจริง ๆ ถ้ามีรูรั่ว ผู้เผาจะรู้ได้โดยการสังเกตควันไฟที่พุ่งออกมาตามรูรั่วนั้น ๆ เมื่อลงมือเผา
- 2). การใช้โคลนตมแทนดินเหนียวยาช่องไฟนั้น จะช่วยอำนวยความสะดวกในการเปิดเตาเผาหลังเผาเสร็จและกันการรั่วไหลของอากาศได้ดีกว่า

3.6.5 การก่อไฟและการเผา

งานเผาโดยปกติ จะเริ่มก่อไฟหลังจากปิดช่องไฟข้างเตาทั้งสองข้างเรียบร้อยแล้ว โดยก่อไฟตรงปากเตา เมื่อไฟลุกดีแล้วจึงค่อยๆ ขยับเข้าไปในช่องปากที่ทำไว้สำหรับสูมไฟโดยเฉพาะ เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผาเป็นท่อนฟืนทั้งหมดไม่มีการเผาด้วยเชื้อเพลิงชนิดอื่น การกำหนดอุณหภูมิในการเผา อาศัยความชำนาญของผู้เผาเพียงอย่างเดียว โดยคำนวณจากจำนวนท่อนฟืนหรือเชื้อเพลิงที่ใช้

การให้ความร้อนจากจุมกเตา(ด้านหน้า) และด้านข้างเตา โดยใช้ท่อนฟืนเป็นเชื้อเพลิงมีการเพิ่มจำนวนท่อน และกำหนดเวลาในการเผาไหม้ของท่อนฟืน การเผาเครื่องปั้นบ้านมะยิงในการเผา 1 เตาจะใช้ไม้ทั้งหมด 2 ชนิด คือไม้ยางพารา และเปลือกมะพร้าว(พดพร้าว) โดยเปลือกมะพร้าวจะทำให้ภาชนะมีสีสดใสสวยงาม กระบวนการเผากำหนดระยะโดยใช้จำนวนท่อนฟืนและกำหนดระยะเวลาในการให้เผาไหม้ตามความเหมาะสมไม่มีสูตรแน่นอน

ในปัจจุบันชาวบ้านมะยิงพัฒนาการเผาด้วยเตาอิฐแบบเตาระบายความร้อนในแนวเฉียง (crossdraft kiln) เป็นการดัดแปลงรูปแบบจากเตากลม เพื่อให้มีการบรรจุภาชนะมากขึ้น และมีแนวทอดยาวเหมือนรูปกระท่อมมีช่องใส่ฟืน ผนังกันไฟ (คั่นกันไฟ) รูใส่ไฟและระบายควัน ช่องเปิด - ปิด เพื่อเอาภาชนะเข้าเผาและเอาออกเมื่อเผาสุกแล้ว เตาลักษณะนี้มีขั้นตอนการเผาดังต่อไปนี้

- 1) ล้างเสียงภาชนะดินปั้นที่แห้งดีแล้วเข้าเตาเผา
- 2) เผาสุมรมควัน อุณหภูมิขึ้นให้พร้อมต่อการเร่งอุณหภูมิ
- 3) เผาไหม (ไฟใหญ่) โดยเติมฟืนให้ไฟลุกไหม้ท่วมครึ่งวัน แล้วเปิดรูใส่ไฟรูแรก ใส่เรื่อย ๆ เมื่อเผาเสร็จทุกช่องแล้ว ผู้เผาก็ใช้โคลนตมปิดช่องไฟทุกช่องจนมิดชิด ไม่ให้อากาศ

เข้าออกได้เพื่อให้เตาอมความร้อนไว้แล้วทิ้งไว้ประมาณ 36 ชั่วโมง(หรือ 2 วัน) หรือน้อยกว่าเล็กน้อย ในกรณีที่เชื้อเพลิงเป็นไม้ไม่ค่อยมีถ่านจึงเอาภาชนะออกจากเตา

วิธีสังเกตที่ผู้เผารู้ว่าเครื่องปั้นที่กำลังเผาอยู่นั้นสุกได้ที่หรือยังถ้ายังควรเพิ่มความร้อนมากขึ้นแต่ไหนนั้น ผู้เผอาอาศัยการสังเกตสีของเครื่องปั้นในเตา และสีของปากปล่อง โดยปกติก่อนเผาปากปล่องไฟจะมีสีขาว อันเกิดจากการเผาครั้งก่อน แต่พอเผาไปสักครู่ก็จะเริ่มดำและดำมากแล้วค่อยๆ แดงขึ้น เมื่อสีขึ้นงานแดงดำดีทั้งเตาแล้วเป็นอันเสร็จสมบูรณ์

3.6.6 การเปิดเตาเผา

หลังจากทำการเผาประมาณ 4-5 วัน และมั่นใจแล้วว่าเครื่องปั้นในเตาสุกดีแล้ว ผู้เผาก็ปิดช่องไฟทุกช่องทิ้งไว้ประมาณ 1 คืน แล้วจึงเปิดช่องไฟทุกช่องออก ทิ้งไว้ประมาณ 1 วัน แล้วจึงค่อยๆ ล้างเสียงเครื่องปั้นออกจากเตาคัดเลือกและแยกประเภทของเครื่องปั้น นำเก็บไว้ในที่ที่ไม่โดนแดดโดนฝน ทั้งนี้เพื่อป้องกันไม่ให้สีของเครื่องปั้นเปลี่ยนแปลงและกันความสกปรก รอการล้างเสียงส่งออกสู่ตลาดต่อไป

3.7 เชื้อเพลิง

อำเภอท่าศาลา เป็นพื้นที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ และมีการทำอาชีพเกษตรกรรมกันอย่างแพร่หลาย เชื้อเพลิงที่ใช้ในการเผางานจะใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายจากในพื้นที่ ซึ่งส่วนหลักมาจากชิ้นส่วนจากภาคเกษตรกรรม ซึ่งเป็นการนำวัตถุดิบมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดอีกด้วย

3.7.1 กาบมะพร้าว กะลามะพร้าว เชื้อเพลิงชนิดนี้ได้มาจากการที่ อำเภอท่าศาลามีการปลูกมะพร้าวอย่างแพร่หลาย ซึ่งมะพร้าวชนิดที่ปลูกจะเป็นมะพร้าวกะทิและมะพร้าวแกง หลังจากการแปรรูปและจำหน่ายมะพร้าวแล้ว จะเหลือกะลามะพร้าวและกาบมะพร้าว ซึ่งนำมาใช้เป็นหนึ่งในเชื้อเพลิงหลักของการเผา | เชื้อเพลิงชนิดนี้ เป็นส่วนสำคัญในการให้พลังงานความร้อน มีการเผาไหม้ที่รวดเร็วช่วยในการเร่งอุณหภูมิได้ดี และช่วยให้เกิดสีส้มจากเปลวไฟที่เป็นเอกลักษณ์ของผลงานเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

3.7.2 ไม้ยางพารา เชื้อเพลิงชนิดนี้ได้มาจากอุตสาหกรรมการปลูกยางพารา ซึ่ง การปลูกยางพาราจะต้องมีการตัดแต่งกิ่งและลำต้นเสมอๆ กิ่งไม้ยางพาราจึงหาได้ง่ายและราคาถูก ไม้ยางพาราที่ใช้ในการเผางานจะแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ กิ่งขนาดใหญ่ จะใช้ในการยืนไฟเมื่อติดไฟแล้วจะให้อุณหภูมิได้ดีและมีช่วงการเผาไหม้ที่นาน ส่วนกิ่งขนาดเล็กถึงกลาง จะใช้ในการช่วยเร่งอุณหภูมิ และยืนระยะการเผา (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2549: 46-62)

ภาพที่ 11 เชื้อเพลิง
ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

4. สถานที่ท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียง

4.1 โบราณสถานวัดโมคลาน

ภาพที่ 12 โบราณสถานวัดโมคลาน

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

บ้านโมคลานอาจเป็นชุมชนเมืองท่าที่สำคัญแห่งหนึ่งมาตั้งแต่สมัยโบราณ จากหลักฐานที่พบทั้งเทวสถาน โบราณวัตถุในศาสนาพราหมณ์ สระน้ำโบราณ แสดงให้เห็นถึงความรุ่งเรืองของศาสนาพราหมณ์ลัทธิไศวนิกายในบ้านโมคลาน แต่ต่อมาอิทธิพลของพุทธศาสนาได้เข้ามาแพร่หลาย เพราะพบหลักฐานโบราณวัตถุสถานทางศาสนาพุทธอยู่มากเช่นเดียวกัน แต่โบราณสถานทางศาสนาของบ้านโมคลานคงจะถูกทอดทิ้งไปเป็นเวลานาน อาจจะก่อนหรือพร้อมกับการอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานของชาวไทยมุสลิม จากรัฐไทรบุรี กลันตัน และตรังกานู ตั้งแต่ พ.ศ. 2480 เป็นต้นมา ปัจจุบันประชากรส่วนใหญ่ของบ้านโมคลาน (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2563)

4.2 โบราณสถานตุ่มปึง

ภาพที่ 13 โบราณสถานตุ่มปึง ภาพโดย : ผู้วิจัย.(2561)

โบราณสถานตุ่มปึง หรือที่ชาวบ้านเรียกว่า วัดตุ่มปึง (ร้าง) คำว่า “ตุ่มปึง” มีสำเนียงคล้ายกับภาษายาวีว่า “ตุ่มปัส” ซึ่งแปลว่า “ที่อยู่” โบราณสถานแห่งนี้ได้รับขุดค้นขุดแต่งทางโบราณคดีเมื่อ พ.ศ. 2545-2546 พบอาคารโบราณสถานก่ออิฐ จำนวน 4 หลัง ล้อมรอบด้วยแนวกำแพงแก้ว มีซุ้มประตูทางเข้าอยู่ด้านทิศตะวันออก ถัดออกมามีสระน้ำรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า จำนวน 2 สระ ตั้งขนานแนวทางเดินเข้าสู่โบราณสถาน บริเวณอาคารโบราณสถานหมายเลข 1 พบชิ้นส่วนประติมากรรมรูปเคารพสลักจากหินทราย ส่วนลำตัวกับส่วนแขน ส่วนเศียรพบบริเวณอาคารโบราณสถานหมายเลข 3 ชิ้นส่วนทั้งหมดสามารถต่อเข้ากันได้พอดี สันนิษฐานว่า เป็นรูปพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร ซึ่งทำให้ทราบว่าศาสนสถานแห่งนี้เป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธนิกายมหายาน (มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, อาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์, 2562)

4.3 พิพิธภัณฑสถานหาดทรายแก้ว

พิพิธภัณฑสถานหาดทรายแก้ว (ตำบลท่าซื่น) ต.ท่าซื่น อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช

พิพิธภัณฑสถานหาดทรายแก้ว ตั้งอยู่บริเวณหาดทรายแก้ว อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช เป็นสถานที่จัดแสดงเกี่ยวกับวัตถุโบราณที่มีจำนวนมากกว่า 10,000 ชิ้น ของส่วนใหญ่ที่จัดแสดงคือ เครื่องปั้นดินเผาโบราณ ถ้วยชาม กระต่ายขูดมะพร้าว และเครื่องมือทำมาหากิน เครื่องจักสาน ซิงป่าเย็บ เรื่องดิษฐ์ เจ้าของบ้านที่ใช่เป็นพิพิธภัณฑสถานนี้บอกว่า ชอบสะสมของเก่ามาตั้งแต่อายุ 16 ปี ก็ยังคงเก็บสะสมอยู่เรื่อย ๆ โดยของส่วนใหญ่จะรับซื้อจากพวกชาวประมงที่ไปงมมาจากซากเรือ

อับปางกลางทะเล และยังบอกอีกว่าเพราะวัตถุโบราณพวกนี้ทำให้ป่าเข็มได้รับโชคจากการเสี่ยงโชค จนมีเงินมาจัดแสดงพิพิธภัณฑ์อย่างที่เห็นในปัจจุบัน ตัวอาคารจัดแบบเรียบง่าย เป็นอาคารชั้นเดียวแต่ทำการแยกหมวดหมู่สิ่งของทุกอย่างไว้อย่างชัดเจน (Museumthailand, 2562)

ภาพที่ 13 พิพิธภัณฑ์หาดทรายแก้ว

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

4.4 คลองโตะเน็ง

“คลองโตะเน็ง” หรือ “คลองควาย” หรือ “คลองโมคลาน” ห่างจาก คลองโตะเน็งมาทางเหนือราว 1 กิโลเมตร มีลำน้ำอีกสายหนึ่งชื่อ “คลองชุมขลิง” หรือ “คลองยิง/คลองมะยิง” คลองทั้งสองนี้ไหลผ่านสันทรายลงสู่อ่าวไทยทางทิศตะวันออก ระหว่างคลองทั้งสองสายนี้ เป็นบริเวณที่ชุมชนแห่งนี้ใช้ทำเครื่องปั้นดินเผามาตั้งแต่โบราณ และมักจะเรียกกันว่า “แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาโมคลาน” หรือ “แหล่งทำเครื่องปั้นดินเผาบ้านยิง” (สมัยก่อนพ.ศ. 2535 ตั้งอยู่ในหมู่ที่ 9 ตำบลหัวตะพาน และหมู่ที่ 10 และหมู่ที่ 11 ตำบลโมคลาน) บริเวณทำน้ำคลองโตะเน็ง จะมีตลาดเล็กๆ กิจกรรมท่องเที่ยวชมธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวที่สนใจ (เทศบาลทุ่งสง, 2562)

ภาพที่ 14 พิพิธภัณฑสถานทรายแก้ว

ภาพโดย : ผู้วิจัย (2561)

4.5 วัดเจดีย์ ไอ้ไข่

วัดเจดีย์หรือวัดไอ้ไข่ เคยเป็นวัดร้างที่เชื่อกันว่าสร้างมาเป็นเวลานานับ 1000 ปี มีเพียงเจดีย์โบราณเก่าคร่ำครึอยู่ตรงบริเวณที่กำลังสร้างโบสถ์ในปัจจุบัน จนเมื่อประมาณ พ.ศ.2500 มีการบูรณะวัดเจดีย์ขึ้นมาใหม่ มีพระเข้ามาอยู่ประจำ เป็นที่ปฏิบัติศาสนกิจของชาวบ้านใกล้เคียง และเป็นทีประดิษฐานของ “พ่อท่าน” พระพุทธรูปเก่าแก่ที่อยู่มาตั้งแต่ยังเป็นวัดร้าง ไอ้ไข่วัดเจดีย์ หรือ ตาไข่วัดเจดีย์ คือรูปไม้แกะสลักของเด็กชายอายุประมาณ 9 -10 ขวบ ตั้งอยู่ในศาลาในวัดเจดีย์เชื่อกันว่าเป็นวิญญาณศักดิ์สิทธิ์ที่สถิตอยู่ ณ วัดแห่งนี้เป็นที่เคารพสักการะของชาวบ้านตั้งแต่ในละแวกใกล้วัดไป

จนถึงต่างจังหวัดในแถบภาคใต้จากศรัทธาที่เชื่อกันว่า “ขอได้ไหว้รับ” โดยเฉพาะโชคลาภ และการค้าขาย

ในวัดเจดีย์ เต็มไปด้วยสิ่งของที่ผู้เลื่อมใสศรัทธาเอามาถวายเป็นเครื่องบูชา เช่นรูปไก่ชน ชุดทหาร หนังสือเด็กของเล่นต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนบริเวณที่ให้จุดประทัดก็มีเศษประทัดกองสูงเป็นเนินเขาย่อมๆ บ่งบอกถึงแรงศรัทธาที่มีต่อไอ้ไข่ และแสดงถึงผลสัมฤทธิ์จากผู้ที่มาขอแล้วได้รับจากไอ้ไข่ ทุกวันผู้คนต่างหลั่งไหลไปขอพรจากไอ้ไข่ เราจะไม่ได้ยินเสียงโฆษณาชักชวนให้ทำบุญ ทุกคนที่มาเพราะความเลื่อมใสอย่างแท้จริง ทุกวันเสียงประทัดดังจะขึ้นตลอดเวลา ส่วนในวันอังคารและวันเสาร์ก็จะมีกลองยาวถวายเป็นเครื่องบูชา มาแสดงให้ไอ้ไข่ดูวันหนึ่งเป็นสิบบรอบกันทีเดียว (trueID, 2562)

5. นิยามของอัตลักษณ์องค์กร และอัตลักษณ์แบรนด์

คำว่า “อัตลักษณ์องค์กร” (Corporate Identity) เป็นคำที่ใช้มาตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 20 ซึ่งมีการให้นิยามไว้ 2 ความหมาย แบ่งเป็น ความหมายโดยทั่วไปจะหมายถึงสัญลักษณ์และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่ใช้ในการสร้างอัตลักษณ์ รวมถึงคู่มือมาตรฐานการใช้งานระบบอัตลักษณ์ แต่ความหมายทางการตลาดจะมีความหมายที่กว้างกว่า คือ หมายถึง บุคลิกหรือสิ่งที่แสดงความเป็นตัวตนขององค์กรนั้น ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่เป้าหมาย วัตถุประสงค์ขององค์กร กลยุทธ์การสร้างแบรนด์ รวมถึงการใช้งานสัญลักษณ์ (สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2554: 27)

ที่มาและความหมาย “อัตลักษณ์” มาจาก อัต+ลักษณะ หมายถึงลักษณะเฉพาะคำนี้ราชบัณฑิตยสถานได้ให้ความหมายดังนี้คำว่าอัตลักษณ์อ่านว่า(อัต-ตะ-ลัก) ประกอบด้วยคำว่า อัต(อัต-ตะ) ซึ่งหมายถึงตน หรือตัวเองกับลักษณะซึ่งหมายถึงสมบัติเฉพาะตัวคำว่าอัตลักษณ์ ตรงกับภาษาอังกฤษว่าidentity (อ่านว่าไอ-เด็น-ตีตี้-หมายถึง)ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้เช่นนี้กรองกลุ่มนี้มีอัตลักษณ์ทางด้านเสียงที่เด่นมาก ใครได้ยินก็จำได้ทันทีสังคมแต่ละสังคมมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของตนเองโลกาภิวัตน์ทำให้อัตลักษณ์ของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป (บุรินทร์ รุจจนพันธุ์, 2551)

Marty Neumeier (2004: 20 อ้างถึงใน สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2554: 27) ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับแบรนด์ในพจนานุกรมศัพท์เกี่ยวกับแบรนด์ ซึ่งบริษัทแลนเดอร์ เลซิคอน (Landor Lexicon) ได้ตีพิมพ์เมื่อปี ค.ศ. 1995 ไว้ดังนี้ อัตลักษณ์แบรนด์ (Brand Identity) หมายถึงภาพลักษณ์ภายนอกที่แสดงความเป็นตัวตนที่ชัดเจนขององค์กรสินค้าหรือบริการ รวมถึงสิ่งอื่นที่แวดล้อมแบรนด์นั้น (Aaker, 2003 อ้างถึงใน สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2554: 27) อธิบายให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่าอัตลักษณ์ของแบรนด์มิได้เกิดจากสัญลักษณ์ (Logo) สี (Color) ภาพ (Icon) กลยุทธ์ทางการตลาด (Marketing Strategy) สิ่งใดสิ่งหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการมีส่วนร่วมของทุก ๆ องค์ประกอบในอันที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บริโภค ซึ่งจะต้องมีการพัฒนาและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์แบรนด์ให้สอดคล้องกับ

แต่ละสถานการณ์ ส่วน Kdpferer (2003 อ้างถึงใน สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2554: 27) ให้ความเห็นว่า นิยมของคำ “อัตลักษณ์แบรนด์” จะได้มาจากคำตอบของคำถามต่อไปนี้

- จุดมุ่งหมายและวิสัยทัศน์ของแบรนด์นั้นคืออะไร ซึ่งจะต้องสามารถระบุประเด็นที่มีความเฉพาะเจาะจงและความเป็นตัวตนที่ชัดเจน
- สิ่งใดที่ทำให้แบรนด์นั้นมีความแตกต่าง
- สิ่งใดที่จะทำให้ผู้บริโภคพึงพอใจและจดจำได้
- คุณค่าของแบรนด์ (Brand Equity) คืออะไรเป็นคุณค่าของแบรนด์ในภาพรวม ซึ่งนับเป็นจุดแข็งทางการตลาดของแบรนด์
- สิ่งใดคือคุณสมบัติโดยชอบตามกฎหมาย (Brand Competence) ความถูกต้อง (Validity) และสิทธิตามกฎหมาย (Legitimacy) ของแบรนด์นั้น

การสร้างแบรนด์ให้มีอัตลักษณ์ที่มีความหมาย และมีความเฉพาะตัวนั้น มีความหมายรวมถึงคุณลักษณะของสินค้าด้วย เราต้องยอมรับว่าสังคมทุกวันนี้เป็นสังคมที่การเลือกบริโภคของคนส่วนใหญ่ ยึดติดกับภาพสัญลักษณ์ (Symbolic) ของแบรนด์มากกว่าแต่ก่อน ยิ่งเมื่อมีการแข่งขันสูง เช่นปัจจุบัน รูปลักษณ์และคุณสมบัติของสินค้ายิ่งจำเป็นต้องมีการออกแบบให้มีความสวยงามแตกต่างและหลากหลายยิ่งขึ้น เมื่อต่างฝ่ายต่างแข่งขันกันมากขึ้น แนวคิดในเรื่องการสร้างอัตลักษณ์แบรนด์ จึงได้กลายมาเป็นสิ่งที่ถูกนำมาพิจารณามากขึ้นตามไปด้วย อัตลักษณ์แบรนด์ที่มีความเข้มแข็งจะสามารถโน้มน้าวอารมณ์และความรู้สึกของผู้บริโภคให้คล้อยตาม ในเวลาที่ต้องตัดสินใจเลือกซื้อสินค้าได้ง่ายขึ้น

5.1 ที่มาของอัตลักษณ์แบรนด์ (Sources of Brand Identity)

การสร้างอัตลักษณ์ให้กับแบรนด์นั้น จำเป็นต้องอาศัยกระบวนการในการสร้างการรับรู้จดจำ เชื่อมั่นในทุกส่วนย่อยที่ประกอบกันขึ้นเป็นแบรนด์นั้น J. Kapferer (2003) และ Janonis, Dovaliene & Virvilaite (2007) ระบุว่าอัตลักษณ์แบรนด์มีที่มาจากส่วนประกอบที่สำคัญ 6 ประการด้วยกันคือ

- 5.1.1) สินค้า (Goods)
- 5.1.2) ชื่อ (Names)
- 5.1.3). บุคลิกภาพ (Personage)
- 5.1.4). สัญลักษณ์ (Visual Symbols and Logotypes)
- 5.1.5). การพัฒนาแบรนด์ (Brand Development)
- 5.1.6). การสื่อสาร (Communication) (สุมิตรา ศรีวิบูลย์, 2554: 29-32)

5.2 ลำดับของการระลึกได้ (The Sequence of Cognition)

ในกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ สิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งคือการรับรู้ และการระลึกได้ ซึ่งจากการศึกษาของ Alina Wheeler (2006 : 9) พบว่าลำดับของการระลึกได้ของบุคคลโดยทั่วไปนั้นมีลำดับของการระลึกได้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การระบุรูปร่าง (Identifying Shapes)

ขั้นตอนที่ 2 การระบุสี (Identifying Colors)

ขั้นตอนที่ 3 เรื่องราว (Content)

5.3 องค์ประกอบของอัตลักษณ์ (Identity Elements)

เมื่อผู้บริโภคมีความคิดหรือความรู้สึกในทางบวกเกี่ยวกับองค์กรหรือแบรนด์ เขาจะแปลความหมายหรือข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับองค์กร หรือแบรนด์นั้นในทางที่ตีรวมถึงมีภาพประทับใจเกิดขึ้นในใจด้วย ในการสร้างระบบอัตลักษณ์ นักออกแบบควรทำความเข้าใจเสียก่อนว่า อัตลักษณ์มีองค์ประกอบที่สำคัญอะไรบ้าง Karosmanoglu และ Melewar (2006 :) อธิบายว่าส่วนผสมของอัตลักษณ์ (Identity Mix) ประกอบด้วย

5.3.1 การใช้สัญลักษณ์ (Symbolism)

5.3.2. การสื่อ (Communication)

5.3.3. พฤติกรรมขององค์กร (Behavior)

6. การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

6.1 ความหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม ที่คนในชุมชนซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการท่องเที่ยวด้วยตนเองด้วยการนำเอาทรัพยากรที่อยู่ในชุมชน ไม่ว่าจะเป็นธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชุมชน มาใช้เป็นต้นทุนในการดำเนินการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นเครื่องมือพัฒนาคุณภาพชีวิตศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ ความสามารถ การจัดการ ตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน ให้สามารถฟื้นฟูอนุรักษ์และปกป้องทรัพยากรและวัฒนธรรม การเผยแพร่วัฒนธรรมอันดีของชุมชน สร้างความสามัคคีในชุมชน และสร้างรายได้เสริมให้กับคนในชุมชน

6.1.1 หลักการของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน มีจุดยืนสำคัญเป็นเครื่องมือในการพัฒนาชุมชน ที่ต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและตอบสนองความต้องการของชุมชน

- คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางการจัดการท่องเที่ยวด้วยตนเอง ส่งเสริมความภาคภูมิใจในตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตคงเอกลักษณ์และวัฒนธรรม กระจายผลตอบแทนที่เป็นธรรมแก่คนในชุมชนและจัดสรรสู่สาธารณประโยชน์ของชุมชน

- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องประกอบด้วยทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรม ที่อุดมสมบูรณ์ มีการจัดกฎ กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มืองค์กรหรือกลไกการทำงานเพื่อจัดการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน

- กิจกรรมการท่องเที่ยว สร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และการเรียนรู้ระหว่างคนในชุมชนกับผู้มาเยือนในวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

- สร้างจิตสำนึกและการตระหนักในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการเตรียมความพร้อมและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยต้องคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นสำคัญ

- เน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องในกิจกรรมการท่องเที่ยว การกำหนดบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เข้ามามีบทบาทสำคัญร่วมกับคนในชุมชนและการจัดการผลประโยชน์อย่างเหมาะสม

6.1.2 ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชน

- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา กลับพบว่า มีทั้งส่งผลดีต่อชุมชน และส่งผลเสียต่อชุมชน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อม ความเข้มแข็ง การจัดการของชุมชนเป็นสำคัญซึ่งอาจพบได้ว่า

- การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องคำนึงถึงผลกระทบต่าง ๆ ที่จะตามมาเพื่อเตรียมมาตรการป้องกันผลกระทบด้านลบที่อาจจะเกิดขึ้น และส่งเสริมผลกระทบด้านบวกเพื่อให้การท่องเที่ยวมีทิศทางที่ยั่งยืน

- ด้านเศรษฐกิจ มีการขยายตัวของธุรกิจท่องเที่ยวในชุมชน ได้สร้างอาชีพและรายได้แก่คนในชุมชน แต่ได้สร้างปัญหารายได้ที่ไม่แน่นอนและค่าครองชีพสูงขึ้น

- ด้านสังคม ส่งผลให้เกิดความสามัคคี การป้องกันการอพยพย้ายถิ่น การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ การสร้างพลังชุมชน แต่ได้สร้างปัญหาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและค่านิยม ความผูกพันของครอบครัว การแตกแยกของสังคม

- ด้านวัฒนธรรม ส่งผลให้มีการฟื้นฟู สืบทอดวัฒนธรรม การสร้างความรัก ความหวงแหน และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม การอนุรักษ์วัฒนธรรม แต่ได้สร้างปัญหาการเปลี่ยนแปลงค่านิยมทางวัฒนธรรมอย่างรวดเร็ว การลดคุณค่าของวัฒนธรรม การทำลายศิลปวัตถุของชุมชน

- ด้านสิ่งแวดล้อม ส่งผลให้เกิดความตระหนักคุณค่าสิ่งแวดล้อม และเกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การรักษา ฟื้นฟูและส่งเสริมคุณค่าของสิ่งแวดล้อม การพัฒนาและปรับปรุงสิ่งแวดล้อม การมีคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่ได้ส่งผลต่อการเกิดปัญหาการทำลายทรัพยากรป่า ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรชีวภาพของชุมชนเกิดมลภาวะในชุมชน

6.1.3 จุดมุ่งหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นการบริหารจัดการอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ให้มีผลสนับสนุนและองค์ประกอบหนึ่งของการพัฒนาชุมชน เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

6.1.4 เป้าหมายของการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน

การจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน มีเป้าหมายสำคัญที่ชุมชนควรยึดถือเป็นแนวทางเพื่อให้การพัฒนาหรือการดำเนินการต่าง ๆ ของชุมชนสามารถบรรลุเป้าหมายได้อย่างแท้จริง ดังนี้

- การท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นเครื่องมืออนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมชุมชน
- การจัดกิจกรรมการจัดการท่องเที่ยวที่ต้องใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชน
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างการมีส่วนร่วม
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างและรักษาความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตดั้งเดิม
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างชุมชนพึ่งตนเอง
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลง และการพัฒนา
- การท่องเที่ยวโดยชุมชนสร้างชุมชนเข้มแข็ง

6.1.5 กิจกรรมท่องเที่ยวดำเนินการบนฐานทรัพยากรการท่องเที่ยว

การจัดกิจกรรมท่องเที่ยวคำนึงถึงความสอดคล้องกับทรัพยากรท่องเที่ยว สภาพแวดล้อม และสภาพชุมชนที่เป็นอยู่ให้เกิดกิจกรรมท่องเที่ยวที่โดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน คำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวในปริมาณที่เห็นว่าเหมาะสม ซึ่งแต่ละชุมชนย่อมมีขีดความสามารถที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องเป็นปริมาณที่ไม่กระทบต่อวิถีชีวิตและอาชีพหลักของคนในชุมชน หรือสร้างผลกระทบทางลบทางใดทางหนึ่ง และมีมาตรการในการควบคุมและจัดการไม่ให้เกิดผลกระทบหรือจัดการกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นได้ (ทิพย์สุดา พุฒจรรยา, 2560)

7. ขอบเขตของงานออกแบบผลิตภัณฑ์

7.1 ผลิตภัณฑ์หัตถกรรม (Handy crafts)

ผู้ออกแบบและผู้ผลิตมักเป็นคนเดียวกัน และได้สัมผัสกับผลิตภัณฑ์นั้นตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จ มักสอดแทรกอารมณ์ความรู้สึกนึกคิดส่วนตัวเข้าไปในผลงานที่ทำด้วย เช่น สิ่งประดิษฐ์ที่เป็นฝีมือของชาวบ้าน (Handmade) จุดประสงค์ดั้งเดิมที่ทำขึ้น เพื่อความจำเป็นในการดำรงชีวิต เสน่ห์ของผลิตภัณฑ์ประเภทนี้อยู่ที่ความไม่เหมือนกันในรายละเอียดของผลงานแต่ละชิ้น เป็นงานประดิษฐ์ที่ละเอียดอ่อนที่เครื่องจักรทำได้ยาก

7.2 องค์ประกอบของการออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม

- คุณค่าของธรรมชาติหรืองานหัตถกรรม มีเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- วัสดุและกรรมวิธีการผลิตของท้องถิ่นผลิตได้จริงใช้สอยดี เหมาะสมกับวัสดุท้องถิ่น
- ความสวยงามและความน่าสนใจรูปแบบแปลกใหม่ สะดุดตา

(วัชรินทร์ จรุงจิตสุทร, 2549: 17)

7.3 ภูมิปัญญาท้องถิ่น

ความล้าหลังที่เจริญก้าวหน้า ทำให้เราหวนกลับไปหาข้อดีของภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งถูกปฏิเสธคุณค่าไปเมื่อเรามุ่งแต่รับวิทยาการ และความเจริญก้าวหน้าในเทคโนโลยีสมัยใหม่

แนวคิดในการใช้ประโยชน์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นมักเป็นลักษณะของการนำเสนอเรื่องราวของงานออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยการขยายความคิด ว่าสิ่งนั้นสร้างมาจากรากเหง้าของเราอย่างไร แฝงเร้นด้วยปรัชญา ความเชื่อ ความศรัทธาใตบัง และมันมีเสน่ห์อะไรที่ทำให้ดำรงอยู่ได้ยาวนานเช่นนั้น แล้วเราในฐานะของชนรุ่นหลังได้ให้คุณค่ากับภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สั่งสมมานานปีนั้นมากน้อยเพียงไร การสร้างสรรค์ผลงานด้วยวิธีนี้ นอกจากความภูมิใจของนักออกแบบแล้ว ยังเป็นความภูมิใจของคนในท้องถิ่นนั้นด้วย (วัชรินทร์ จรุงจิตสุทร, 2549: 147)

7.4 แนวคิดทางมิติวัฒนธรรม

สามารถจำแนกแนวคิดทางมิติวัฒนธรรมได้ 6 มุมมองดังนี้มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองปัญหาแบบองค์รวม โดยการมองประเด็นอย่างเป็น ระบบ และมองให้เห็นภาพรวมโดยมองไปถึงความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันระหว่างสิ่งต่าง ๆ

มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองที่วิถีคิดของคน เพื่อจะทำไมเป็นการมองที่คุณค่าทาง สังคมเพียงอย่างเดียว แต่จะทำให้เป็นการมองไปถึงคุณค่าที่มาจากข้างใน ทำให้เราสามารถเชื่อมโยงประเด็นปัญหาต่าง ๆ เข้าด้วยกันเป็นองค์รวมได้มิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองจากมุมมองของคนในท้องถิ่นโดยวิเคราะห์ว่าสิ่งที่ เกิดขึ้นนั้นสะท้อนและสื่ออะไรจากท้องถิ่นมิติทางวัฒนธรรมเป็นการมองความเชื่อมโยงขององค์ประกอบทั้งหลายในองค์รวม

มิติทางวัฒนธรรมต้องมองในเชิงเคลื่อนไหว เพราะวัฒนธรรมจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ การเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมไม่ใช่การเปลี่ยนแปลงแบบไร้ทิศทาง แต่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากพลังทางสังคม

มิติทางวัฒนธรรมต้องมองให้เข้าใจถึงความพยายามที่จะปลดปล่อยให้เป็นอิสระ แบบไม่ผูกมัด

ดังนั้นการใช้แนวคิดทางมิติวัฒนธรรมจึงเป็นแนวคิดที่เน้นถึงภาพรวมหรือองค์รวมของ การกำหนดประเด็นความสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกันของสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ โดยมีการทำความเข้าใจกับเงื่อนไขต่าง ๆ ที่อยู่รอบ ๆ ซึ่งจะทำให้เกิดการรู้และเข้าใจถึงการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้เกิดขึ้น นอกจากนี้การศึกษาในมิติทางวัฒนธรรม ยังขึ้นอยู่กับฐานการคิดที่อาศัยมุมมองทาง วัฒนธรรมด้วย โดยการมองให้เห็นถึงระบบวิธีคิดหรือฐานการคิดของชาวบ้านที่ออกมาจากตัว ชาวบ้านเองการมองให้ เห็นถึงบริบทของปรากฏการณ์การมองให้เห็นภาพในเชิงเคลื่อนไหว หรือมอง ให้เห็นการเปลี่ยนแปลง และเป็นการมองโดยไม่มีความคิดหรืออคติใด ๆ ครอบคลุมรวมทั้งการมองว่าปรากฏการณ์ที่ศึกษานั้น อยู่ในสภาพเงื่อนไขอะไรบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจทั้งองค์รวมและ บริบทผ่านมุมมองต่าง ๆ ได้ อย่างเป็นรอบคอบมากขึ้น (พรเทพ เลิศเทวศิริ, 2547: 31-32)

ดังนั้นการเลือกและนำเสนออัตลักษณ์ไทยในงานออกแบบควรคำนึงถึง ทั้งอัตลักษณ์ของ ภูมิภาคที่ต้องการจะแสดงออกหรือสะท้อนออกมาในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ และอัตลักษณ์ที่ได้รับ การยอมรับหรือความมีคุณค่าของอัตลักษณ์ที่เป็นความต้องการของผู้บริโภค อย่างไรก็ตามที่ได้มีการ นำเสนออัตลักษณ์ไทย ให้สะท้อนถึง “คุณค่า” ในงานออกแบบผลิตภัณฑ์และสิ่งก่อสร้างต่าง ๆ นั้น เป็นการนำเสนอในหลายระดับ คือ

1. การเป็นคุณค่าดั้งเดิม: คือการนำเอาคุณค่าที่มีมาแต่ดั้งเดิม แสดงให้ปรากฏในการ สร้างคุณค่าให้กับงานออกแบบ โดยมิได้ปรับเปลี่ยนหรือดัดแปลง แสดงให้เห็นถึงคุณค่าแห่งความ เก่าแก่ เป็นงานที่ให้คุณค่าอันเป็นต้นแบบ

2. พัฒนาขึ้นใหม่: คือ การนำเอาคุณค่าที่เคยมีมาแต่เดิม มาดัดแปลง พัฒนา ให้เกิด สิ่งใหม่ โดยที่ยังคงกลิ่นอายของความดั้งเดิมหลงเหลืออยู่ หรือเป็นการหยิบเอาคุณค่าของงานดั้งเดิม มาประยุกต์โดยที่ยังคงคุณค่าของความเป็นดั้งเดิมอยู่เกินกว่าครึ่ง

3. นำภูมิปัญญามาสร้างสรรค์ใหม่: เป็นการนำเอาคุณค่าดั้งเดิม ในด้านภูมิปัญญา ความคิด เทคนิค กระบวนการ มาใช้สร้างสรรค์ในรูปแบบ รูปทรงใหม่ ๆ

4. การเรียบเรียงและสร้างใหม่: เป็นการนำเอาคุณค่าดั้งเดิม ในด้านภูมิปัญญา ความคิด เทคนิค และกระบวนการ มาเรียบเรียง คิดทบทวน แล้วประยุกต์ ดัดแปลง ภูมิปัญญา ความคิด

เทคนิค และกระบวนการเหล่านั้น ให้เกิดรูปแบบใหม่ ๆ หรือสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ ที่เป็นการประยุกต์จากคุณค่าของอัตลักษณ์ดั้งเดิมเหล่านั้น (อาภาพรรณ ชนนานิยม, 2555: 2-5)

7.5 การพัฒนาสินค้าที่ระลึก

เทวี โพธิผล และ สุรภีร์ สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2538) มีความเห็นสอดคล้องกับสุรียะ เข้มทอง และสุรภีร์ โรจนวงศ์ (2545) ว่าการพัฒนาสินค้าที่ระลึกต้องคำนึงถึงความต้องการของตลาด และการพัฒนารูปแบบสินค้าเป็นสำคัญ โดยระบุข้อควรคำนึงในการพัฒนารูปแบบสินค้าที่ระลึกไว้ดังต่อไปนี้

- 7.3.1. รูปแบบสินค้าที่ระลึกต้องแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ
- 7.3.2. ใช้วัสดุภายในท้องถิ่นให้มากที่สุด
- 7.3.3. เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น
- 7.3.4. เน้นคุณภาพของสินค้า ในประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้
 - ประโยชน์ใช้สอย
 - ความแข็งแรง
 - การบำรุงรักษา
 - ขนาด และน้ำหนักเหมาะสมแก่การพกพา
 - การบรรจุภัณฑ์แข็งแรง
 - มีการประดิษฐ์คิดค้นรูปแบบสินค้าใหม่ ๆ อยู่เสมอ (ภัทรฤดี สุพัฒโสภณ และคณะ, 2559: 8)

7.6 ประเภทของสื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์

วัฒนะ จุฑะวิภาศ (2541: 90-91) ได้แบ่งประเภทของสิ่งพิมพ์ ดังนี้

1. ใบปลิว หรือแผ่นปลิว (Leaflet) เป็นสิ่งพิมพ์แผ่นเดียว ไม่มีรอยพับ จะพิมพ์หน้าเดียวหรือสองหน้าก็ได้ โดยทั่วไปมีขนาดกว้างยาวไม่แน่นอน
2. ไปรษณียบัตร (Postcard) หรือไปรษณียบัตร เป็นกระดาษหน้าแผ่นเดียว พิมพ์ หน้าเดียว หรือสองหน้า ทั่วไปจะมีขนาดกว้าง 3 1/4 นิ้ว ยาว 5 1/2 นิ้ว ใช้สำหรับติดแสตมป์ไปรษณียบัตรส่งทางไปรษณีย์ เพื่อเพิ่มโฆษณาหรือแจ้งข่าววงการธุรกิจ ประหยัดกว่าใช้ซองจดหมาย
3. แผ่นพับ (Folders) เป็นกระดาษแผ่นเดียว พับ หนึ่ง สอง สาม เมื่อกางแผ่นที่พับออกไปเป็นแผ่นยาวๆ ปกติใช้สำหรับโฆษณา ประกาศ หรือแจ้งกิจกรรมประจำเดือนเป็นการประหยัดเพราะไม่ต้องเข้าเล่ม บางทีพับส่งทางไปรษณีย์
4. โปสเตอร์ (Poster) เป็นสิ่งพิมพ์สำหรับประชาสัมพันธ์งานแสดงหน้าเดียว

5. แผ่นตั้งโชว์ (Display poster) ส่วนมากพิมพ์บนกระดาษแข็ง ตั้งบนเคาน์เตอร์ บางครั้งมีลักษณะเป็นสามมิติ คล้ายปฏิทินตั้งโต๊ะ

6. แคตตาล็อก (Catalog) มีรูปแบบเหมือนอนุสาร แต่มีขนาดใหญ่กว่า และมีจำนวนหน้ามากกว่าอนุสารมากปกนอกอาจเป็นปกแข็ง เนื้อแน่นเป็นแผ่นๆ ร้อยห่วงก็มี มีภาพประกอบแจ้งลักษณะรูปร่างของสิ่งที่จะขาย (ส่วนมากใช้สำหรับโฆษณาสินค้า)

7. อนุสาร (Booklet) เป็นรูปเล่มแบบบาง ๆ เย็บริมทางด้านซ้ายมี 8 หน้าขึ้นไปปกติดจะมีปกและขนาดของเล่มเล็กพอสมควรหรือขนาดกระเป๋า(Pocket size) เหมาะสำหรับใช้เป็นสื่อแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ

8. จุลสาร(Pamphlet brochure) เป็นอนุสารขนาดใหญ่ส่วนมากใช้ตามองค์การและสถาบันต่าง ๆ ซึ่งมักจะพิมพ์เป็นหนังสืออนุสรณ์ประวัติสถาบัน เป็นต้น

9. วารสาร (Bulletin journal) เดิมใช้เป็นเอกสารแจ้งข่าวความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจและการค้าที่ออกแบบอย่างสละสลวย เช่น ข่าวจากผู้จัดการฝ่ายขาย พนักงานขาย เป็นต้น ส่วนใหญ่จะเป็นวารสารภายในมีความหนา 4 หน้าขึ้นไปขนาดกว้าง 8.5 นิ้ว สูงราว 11 นิ้ว เป็นมาตรฐาน

10. สิ่งพิมพ์ที่ออกประจำ (Publication) ได้แก่ หนังสือพิมพ์ นิตยสาร ขนาดต่าง ๆ หรือรูปแบบอื่น ๆ ที่ออกพิมพ์ประจำโดยติดต่อกัน

11. หนังสือเล่ม (Book) เป็นสิ่งพิมพ์ที่มีหลายหน้ารวมเข้าเป็นเล่มด้วยวิธีการ เย็บเชือก ไสกาว เย็บมุง ฯลฯ อาจเป็นปกอ่อนหรือแข็งก็ได้ขนาดที่นิยมคือ 8 หรือ 16 หน้ายก

สื่อสิ่งพิมพ์เพื่อการประชาสัมพันธ์ภาควิชาทางเทคโนโลยีทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ คือ เอกสารแนะนำ

เอกสารแนะนำ (booketlet)

เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีรายละเอียดของเนื้อหามากกว่าโปสเตอร์ มีประโยชน์สำหรับการให้คำแนะนำ เนื้อหาอาจจะมีวัตถุประสงค์เฉพาะและเอกสารแนะนำควรมีลักษณะดังนี้

1. รูปเล่มต้องน่าสนใจ
2. เนื้อหาง่ายและตรงกับกลุ่มเป้าหมาย
3. ใช้สีสันสละสลวย
4. เน้นความงามในลักษณะของการจัดหน้าที่ดูง่ายสวยงาม

ประเภทของสื่อที่ใช้เพื่อการประชาสัมพันธ์

โดยปกติทั่วไปมีการแบ่งประเภทของสื่อกันไว้หลายประเภท และหลายหลักเกณฑ์ (criteria) ได้ประมวลสรุปไว้ดังนี้

แบ่งตามวิวัฒนาการ ได้แก่ สื่อประเพณี (tradition media) สื่อมวลชน (mass media)

1. สื่อเฉพาะกิจ (specialized media) แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางสังคมได้แก่สื่อข่าวสาร (information media) สื่อการศึกษา (education media) สื่อบันเทิง (entertainment media)

2. แบ่งตามประสาทที่ใช้ในการรับสาร ได้แก่ สื่อโสต (audio media) สื่อทัศน์ (visual media) สื่อโสตทัศน์ (audio-visual media)

3. แบ่งตามบทบาทหน้าที่ทางเทคนิค (technical functions) ได้แก่ สื่อ ถ่ายทอดสาร (transmission media) สื่อบันทึกสาร (record media)

4. แบ่งตามเครื่องนำรหัสสารได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ (print media) สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (electronic media) สื่อบันเทิงเสียงหรือภาพ (film or tape) สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

1. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมได้ (Controllable Media) ได้แก่

- สื่อสิ่งพิมพ์ (Print Media)
- สื่อบุคคล (Personal Media)
- สื่อโสตทัศน์ (Audio – visual Media)
- สื่อกิจกรรมต่าง ๆ (Activity Media)

2. สื่อประชาสัมพันธ์ที่ควบคุมไม่ได้ (Uncontrollable Media)

- สื่อมวลชน (Mass Media)

ความสำคัญของสื่อเพื่อใช้ในการประชาสัมพันธ์

สื่อที่ใช้ในการประชาสัมพันธ์มีความสำคัญคือ

1. เพื่อการถ่ายทอดหรือบอกข่าวสารให้แก่ประชาชนได้รับทราบ
2. เพื่อให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง
3. เพื่อเป็นการสร้างความนิยมและภาพพจน์ที่ดีขององค์กร

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน” มีจุดประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผาของชุมชนบ้านมะยิง ทั้งรูปแบบผลิตภัณฑ์ ภูมิปัญญา วิธีการการผลิตเครื่องปั้นดินเผาของชุมชน เพื่อออกแบบอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงและพัฒนาผลิตภัณฑ์เครื่องเคลือบดินเผาชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

วิธีการวิจัย

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล
2. สร้างเครื่องมือวิจัย การสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม
3. วิเคราะห์ข้อมูล จากเครื่องมือวิจัยการสัมภาษณ์และแบบสอบถาม
4. กำหนดแนวทางในการออกแบบ
5. ออกแบบ
6. ประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ
7. พัฒนาแบบ
8. ประเมินผลความพึงพอใจโดยกลุ่มเป้าหมาย
9. สรุปผล/อภิปราย

ระยะเวลาวิจัย

- 1 ปีการศึกษา

ประชากร

1. ตัวแทนของผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช
2. นักท่องเที่ยว ในพื้นที่ จ.นครศรีธรรมราช และผู้สนใจทางสื่อออนไลน์

กลุ่มประชากรตัวอย่าง

1. ตัวแทนของผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน
2. นักท่องเที่ยว ในพื้นที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และผู้สนใจทางสื่อออนไลน์ จำนวน 100 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อการศึกษาในครั้งนี้

- 1.1 ตัวแทนของผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช
- 1.2 นักท่องเที่ยว ในพื้นที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และผู้สนใจทางสื่อออนไลน์ จำนวน 100 คน เพื่อตอบแบบสอบถาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือ วารสาร บทความ นิตยสาร บทความทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ รวมทั้ง งานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อรวบรวมและนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบและอ้างอิงในการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง จ.นครศรีธรรมราช
2. ข้อมูลการออกแบบอัตลักษณ์องค์กร
3. ข้อมูลการท่องเที่ยววิถีชุมชน
4. ข้อมูลการออกแบบผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน
5. ข้อมูลวัตถุดิบทางเครื่องปั้นดินเผา

การวิเคราะห์ข้อมูลและการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อการออกแบบ

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อกำหนดแนวคิดในการออกแบบ ออกแบบอัตลักษณ์ของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ประเมินผลงานการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็น เพื่อสรุปผลและพัฒนาผลงานการออกแบบต่อไป จำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. อาจารย์ประทีป จันทราภิรมย์ ผู้ประกอบการ PT Ceramic, อาจารย์พิเศษ ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. อาจารย์พงษ์วิชัย คงเจริญ ผู้จัดการฝ่ายประชาสัมพันธ์และการตลาดเชิงกิจกรรม LINE MAN Wongnai, อาจารย์พิเศษ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
3. คุณสุวิตา นิลรัตน์ ฝ่ายประชาสัมพันธ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช

การประเมินผลการออกแบบ

พัฒนาผลงานออกแบบตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน และประเมินความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในงานวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบครั้งนี้ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอนดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและการสัมภาษณ์
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามโดยเป็นการตอบแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) และแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ
 - 5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก
 - 3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง
 - 2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย
 - 1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การวิเคราะห์โดยพิจารณาค่าเฉลี่ยเลขคณิตโดยมีการวิเคราะห์พิจารณาประเมินจากช่วงค่าเฉลี่ยเลขคณิต ดังนี้

4.50 -5.00	หมายถึง	ผลประเมินความพึงพอใจมากที่สุด
3.50 -4.49	หมายถึง	ผลประเมินความพึงพอใจมาก
2.50 -3.49	หมายถึง	ผลประเมินความพึงพอใจปานกลาง
1.50 -2.49	หมายถึง	ผลประเมินความพึงพอใจน้อย
1.00 -1.49	หมายถึง	ผลประเมินความพึงพอใจน้อยที่สุด

(ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550: 33)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

ร้อยละ (Percentage) เป็นค่าสถิติที่นิยมใช้กันมาก โดยเป็นการเปรียบเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 จะหาค่าร้อยละจากสูตรต่อไปนี้

$$p = \frac{f}{N} \times 100$$

เมื่อ P แทน ค่าร้อยละ
 f แทน ความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นค่าร้อยละ
 N แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

ค่าเฉลี่ย (Mean) หรือค่าตัวกลางเลขคณิต (Arithmetic mean)

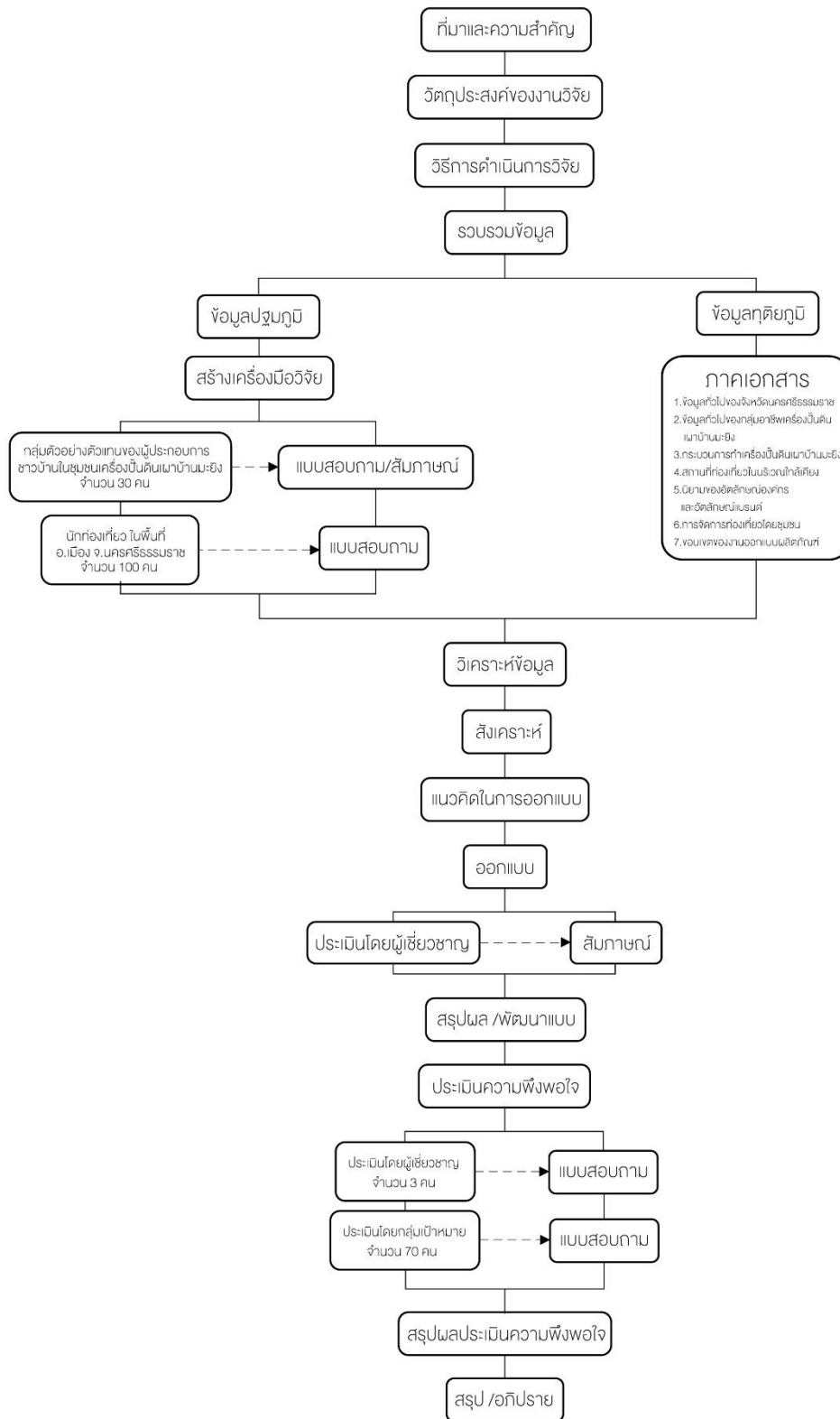
$$\bar{X} = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 $\sum x$ คือ ผลบวกของข้อมูลทุกค่า
 N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด

สูตรคำนวณส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D)

$$S.D = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N}}$$

เมื่อ X คือ ค่าคะแนน
 \bar{X} คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
 N คือ จำนวนข้อมูลทั้งหมด
 \sum คือ ผลรวม

ภาพที่ 15 วิธีการดำเนินงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแนวทางการออกแบบ

การวิจัยเรื่อง “โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน” มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง สร้างอัตลักษณ์ชุมชน และการสร้างสื่อข้อมูลองค์ความรู้ และสื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยใช้เครื่องมือวิจัย การสัมภาษณ์ และแบบสอบถามในการรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลโครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน มีการดำเนินการในการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงและการท่องเที่ยววิถีชุมชน
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ และแบบสอบถามก่อนการออกแบบ
 - การสัมภาษณ์/ แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างตัวแทนของผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน
 - แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว/ผู้ที่สนใจการท่องเที่ยว ในพื้นที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช และผู้สนใจทางสื่อออนไลน์ จำนวน 100 คน
3. ออกแบบตามแนวทางที่ได้ศึกษาค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูล
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยผู้เชี่ยวชาญ
 - ออกแบบอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
 - พัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก
 - ออกแบบสื่อองค์ความรู้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
 - ออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
 - ออกแบบสื่อแหล่งการเรียนรู้การท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านและแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง
 - ออกแบบภาพจำลองพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ ร้านค้าของที่ระลึก และพื้นที่ สำหรับทำกิจกรรมภายในหมู่บ้าน

5. สรุปผลการประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มผู้บริโภคร่วมที่มีต่อการออกแบบพัฒนา
อัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

1. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามก่อนการออกแบบ

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างตัวแทนของ
ผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช จำนวน
30 คน

ตอนที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนเพศของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	16	53
หญิง	14	47
รวม	30	100

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 53 เป็นเพศ
หญิงจำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 47

ตารางที่ 4 แสดงสัดส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20	2	7
21 - 30 ปี	5	17
31 - 40 ปี	7	23
41 - 50 ปี	6	20
50 - 60 ปี	5	17
60 ปี ขึ้นไป	5	17
รวม	30	100

จากตารางพบว่าตัวแทนกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่วิจัย มีทุกวัยตั้งแต่ อายุต่ำกว่า 20 ปี จนถึง 61 ปีขึ้นไป

ตอนที่ 2 สรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับเอกลักษณ์ของชุมชนและการท่องเที่ยววิถีชุมชน โดยการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ประกอบและผู้ประกอบการ/ชาวบ้านในชุมชนเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง และชาวบ้านภายใน อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 30 คน สรุปผลและวิเคราะห์ ได้ดังต่อไปนี้

1. เมื่อนึกถึงอำเภอท่าศาลาจะนึกถึง ทะเล ชายหาด แม่น้ำ, โบราณสถานและ ศิลปวัฒนธรรมชุมชน, เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง, วัฒนธรรมอิสลาม ตามลำดับ
2. เอกลักษณ์ของอำเภอท่าศาลาที่นำมาใช้ในการออกแบบอัตลักษณ์ของชุมชน คือ แหล่งท่องเที่ยว ทะเลชายหาด, เครื่องปั้นดินเผา, ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ, ความกลมกลืนระหว่าง ศาสนา พุทธ อิสลาม ตามลำดับ
3. รู้จักเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง จำนวน 19 คน และไม่รู้จัก จำนวน 11 คน
4. กลุ่มเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เป็นภูมิปัญญาชาวบ้านที่สืบทอดกันมา แสดงถึงงาน ศิลปหัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผาพื้นบ้าน เช่น ผลิตภัณฑ์สำหรับตกแต่งบ้าน กระจ่าง มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวและผลิตภัณฑ์มีความเรียบง่าย
5. การท่องเที่ยววิถีชุมชน มีความน่าสนใจและควรสนับสนุน เนื่องจากชุมชนมี บทบาทในการจัดการ กำหนดทิศทางการท่องเที่ยว บนพื้นฐานของทรัพยากร ศิลปวัฒนธรรม เฉพาะถิ่น เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้ที่มาเยือน ได้สืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับชุมชน และคนในชุมชน และยังเป็นการประชาสัมพันธ์ให้ ชุมชนเป็นที่รู้จักมากขึ้นอีกด้วย
6. การพัฒนากลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ควรพัฒนาให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน ทำให้เป็นที่รู้จักอย่าง แพร่หลาย ได้สืบทอดภูมิปัญญาของชุมชน สร้างเอกลักษณ์หรือจุดเด่นให้ชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมี อาชีพ และพัฒนาต่อยอดเพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน
7. การจัดกิจกรรมเวิร์คชอป ซ็อบ กิน เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความ สนใจและสนับสนุนการจัดกิจกรรม ทำให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ ระหว่างชาวบ้านและนักท่องเที่ยว กิจกรรมเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผามีความน่าสนใจมาก และยังเป็น การช่วยส่งเสริมการขายผลิตภัณฑ์ของชุมชนอีกด้วย

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลจากการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว/ผู้ที่สนใจ
การท่องเที่ยว ในพื้นที่ อ.เมือง จ.นครศรีธรรมราช จำนวน 100 คน

ตอนที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 5 แสดงสัดส่วนเพศของกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	54	54
หญิง	46	46
รวม	100	100

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 54 คนคิดเป็นร้อยละ 54 เป็นเพศ
หญิงจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46

ภาพที่ 16 แสดงสัดส่วนอายุของกลุ่มตัวอย่าง

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20	4	4
21 - 30 ปี	39	39
31 - 40 ปี	17	17
41 - 50 ปี	13	13
50 - 60 ปี	17	17
60 ปี ขึ้นไป	10	10
รวม	100	100

จากตารางพบว่าตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง มีทุกวัยตั้งแต่ อายุต่ำกว่า 20 ปี จนถึง 61 ปี
ขึ้นไป

ภาพที่ 17 แสดงสัดส่วนรายได้ของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000	9	9
10,001 – 20,000	19	19
20,001 – 30,000	38	38
30,001- 40,000	20	20
40,001 ขึ้นไป	14	14
รวม	100	100

จากตารางที่พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 38 มีรายได้ 30,001- 40,000 บาท จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีรายได้ 10,001 – 20,000 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 19 20 มีรายได้ 40,001 ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 9

ภาพที่ 18 แสดงสัดส่วนอาชีพของกลุ่มตัวอย่าง

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	23	23
พนักงานบริษัทเอกชน	22	22
ธุรกิจส่วนตัว	26	26
นักเรียน, นักศึกษา	12	12
อื่น ๆ	16	16
รวม	100	100

จากตารางพบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคืออาชีพข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 23 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22 นักเรียนนักศึกษาจำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 12 และมีอาชีพอื่น ๆ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 16

ตอนที่ 2 สรุปข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีชุมชนและหมู่บ้านมะยง

ภาพที่ 19 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงความคาดหวังจากการไปท่องเที่ยววิถีชุมชน

ความคาดหวังจากการไปท่องเที่ยววิถีชุมชน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความต้องการ
ทำกิจกรรมในชุมชน	4.02	0.79	มาก
ชมวิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่น	4.45	0.59	มาก
ร้านค้า ของที่ระลึก	3.87	0.75	มาก
พักโฮมสเตย์	3.14	1.10	ปานกลาง

จากตารางแสดงความคาดหวังจากการไปท่องเที่ยววิถีชุมชน ทำกิจกรรมในชุมชน, ชมวิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่น, ร้านค้า ของที่ระลึก ในระดับมาก และการพักโฮมสเตย์ ในระดับปานกลาง

ภาพที่ 20 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงความจำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน

การจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)	ระดับความต้องการ
มีป้ายสัญลักษณ์บอกทาง	4.55	1.61	มากที่สุด
มีป้ายเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ในชุมชน	4.61	0.55	มากที่สุด
ป้ายการให้ข้อมูลความรู้	4.63	0.58	มากที่สุด
มีจุดนัดพบในชุมชน	4.4	0.71	มาก

จากตารางแสดงความแสดงความจำเป็นในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน มีป้ายสัญลักษณ์บอกทาง มีป้ายเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ในชุมชน ป้ายการให้ข้อมูลความรู้ ในระดับมากที่สุด และมีจุดนัดพบในชุมชน ในระดับมาก

ภาพที่ 21 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่
ท่านสนใจ

ประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความต้องการ
ภาชนะ	4.28	0.83	มาก
ของประดับตกแต่ง	3.61	0.89	มาก
เบ็ดเตล็ด/อื่น ๆ	3.68	0.92	มาก

จากตารางแสดงความแสดงความสนใจกลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่
ภาชนะ ของประดับตกแต่ง เบ็ดเตล็ด/อื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

ภาพที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ
ผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความต้องการ
รูปแบบ/ความงาม	4.69	0.51	มากที่สุด
ราคา	3.96	0.71	มาก
การใช้งาน	4.07	0.81	มาก
เรื่องราวของผลิตภัณฑ์	3.89	0.89	มาก

จากตารางแสดงความแสดงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์
เครื่องปั้นดินเผา ด้านรูปแบบ/ความงาม อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านราคา การใช้งาน และเรื่องราวของ
ผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 สรุปข้อเสนอแนะอื่น ๆ

การท่องเที่ยววิถีชุมชน มีความน่าสนใจ ทำให้ชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและเป็นที่รู้จัก
มากขึ้น เป็นการสนับสนุนผู้ประกอบการในชุมชน น่าสนับสนุนให้มีการท่องเที่ยวลักษณะนี้ ด้านการ
พัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชน การนำอัตลักษณ์ท้องถิ่นมาออกแบบให้มีความร่วมสมัยมีความน่าสนใจมาก
ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายมากขึ้น ใช้งานได้จริง มีหลากหลายราคา ผลิตภัณฑ์มีขนาดกระทัดรัด
เพื่อง่ายต่อการเดินทาง

การวิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis)

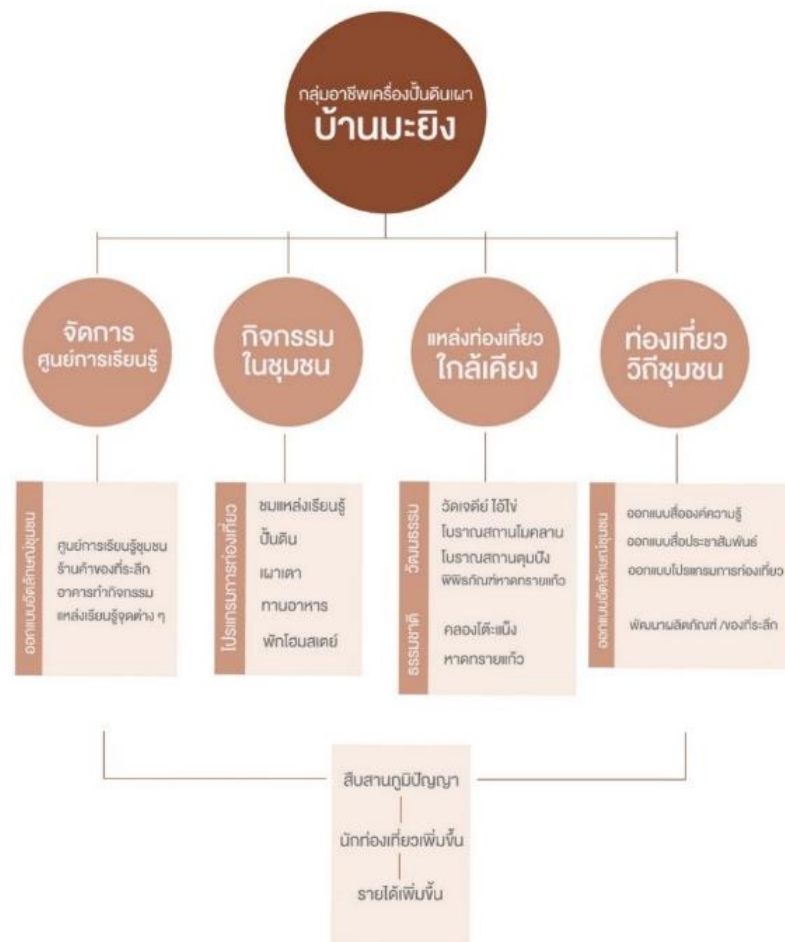

ภาพที่ 23 การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล จากการลงพื้นที่สังเกตและสำรวจ รวมถึงการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ พบว่ากลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงมีวิถีชีวิต การดำเนินงานและภูมิปัญญาการทำเครื่องปั้นดินเผาที่เป็นเอกลักษณ์ เข้าถึงง่าย และจากการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากประชากรกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในองค์ความรู้ และมีความต้องการที่จะแลกเปลี่ยน สัมผัสประสบการณ์การทำเครื่องปั้นดินเผา ในรูปแบบการท่องเที่ยวเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การศึกษา ผู้วิจัยจึงได้ทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูลเหล่านั้น พัฒนาไปสู่ผลงานออกแบบต่อไป

3. แนวคิดในการออกแบบ

ภาพที่ 24 แนวคิดในการออกแบบ

4. อัตลักษณ์ของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

ตัวตนของชุมชน ทัศนคติเครื่องปั้นดินเผา การรวมกลุ่มของคนในชุมชน ความอุดมสมบูรณ์ โทนสีของอัตลักษณ์ชุมชน เป็นโทนสีของภาชนะดินเผาที่ผ่านการเผา “ภาชนะดินเผาเนื้อแกร่งสีแดงนวล” ซึ่งมีมิติของสีความเข้มอ่อนที่เกิดขึ้นเกิดจากปฏิกิริยาการเผาไหม้ภายในตอนเมื่อภาชนะโดนเปลวไฟ จึงดึงโทนสีนี้ออกมาเพื่อแสดงตัวตนของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เนื่องจากมีลำน้ำ คลองโต๊ะเน็ง และ คลองมะยิง ลำน้ำทั้งสองนี้ ไหลผ่านลงสู่อ่าวไทยทางทิศตะวันออกระหว่างคลองทั้งสองสายนี้

ลวดลายก้านมะพร้าว ที่เกิดขึ้นบนภาชนะเกิดจากการทำลวดลายด้วยเทคนิคต่าง ๆ เช่นการตีลาย จากไม้ตีลาย ลายก้านมะพร้าวคู่-คี่ ลายก้านมะพร้าวหยัก ซึ่งเป็นลายที่นิยม

ภาพที่ 25 การออกแบบตราสัญลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยिंग

5. การประเมินการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ (ระหว่างการออกแบบ)

จากการค้นคว้าและวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาและจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ออกแบบอัตลักษณ์ชุมชน และการนำไปใช้ในสื่อประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ และให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินโดยการสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็น และนำข้อเสนอแนะมาสรุปผลเพื่อพัฒนาการออกแบบต่อไป

ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญ

ด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

- สีที่นำมาใช้ออกแบบสามารถสื่อสารถึงงานเครื่องปั้นดินเผาได้ดีเข้าใจได้ง่าย
- ตราสัญลักษณ์นำจุดเด่นมาออกแบบให้ชัดเจนและเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น

ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

- ควรเพิ่มเติมป้ายสื่อๆต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านเพื่อความชัดเจน
- ออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวชุมชนให้ชัดเจนและน่าสนใจ จะสามารถดึงดูด

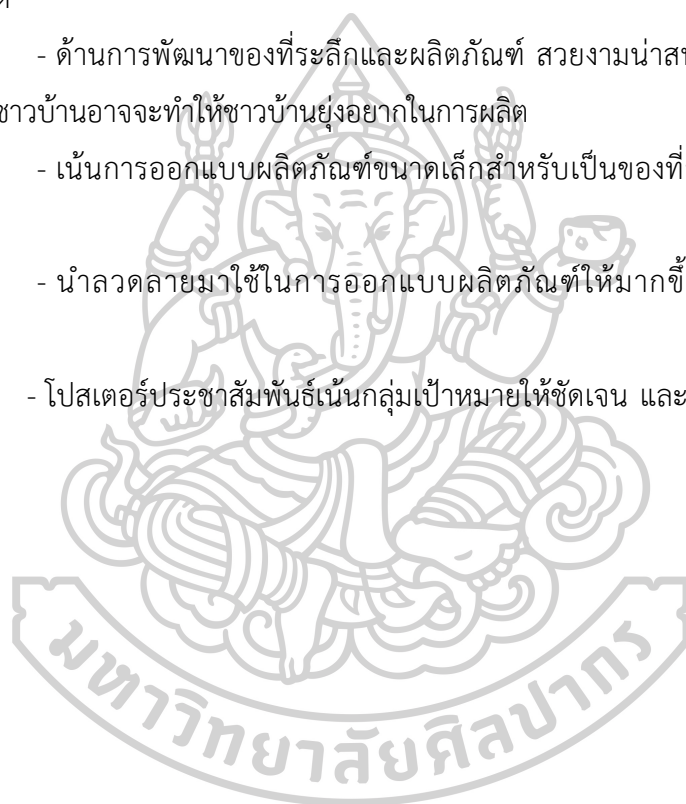
นักท่องเที่ยวได้

- ด้านการพัฒนาของที่ระลึกและผลิตภัณฑ์ สวยงามน่าสนใจ แต่การเพิ่มขึ้นตอน
การเคลือบให้ชาวบ้านอาจจะทำให้ชาวบ้านยุ่งยากในการผลิต

- เน้นการออกแบบผลิตภัณฑ์ขนาดเล็กสำหรับเป็นของที่ระลึกที่สามารถซื้อกลับ
ได้ง่าย

- นำลวดลายมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ให้มากขึ้นเพื่อสร้างเอกลักษณ์
เฉพาะตน

- โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์เน้นกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน และมีรายละเอียดเพื่อดึงดูด
นักท่องเที่ยว

6. ผลงานการออกแบบและพัฒนาแนวทางการออกแบบพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

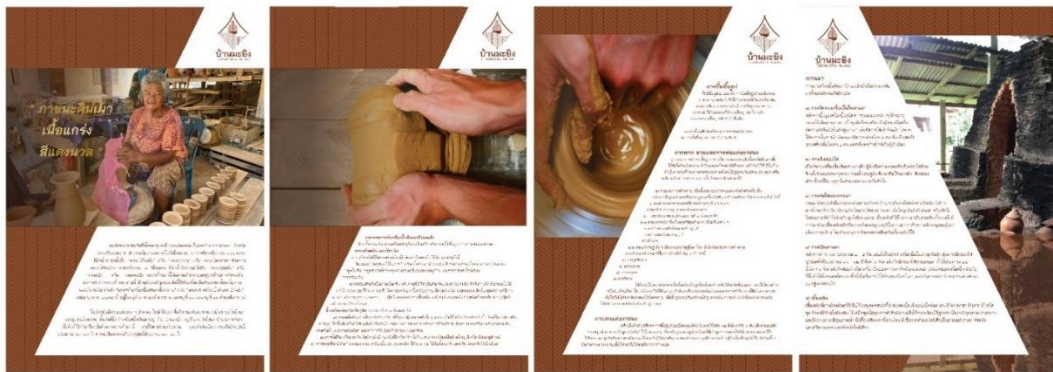
6.1 Mock Up การนำอัตลักษณ์ชุมชนไปใช้

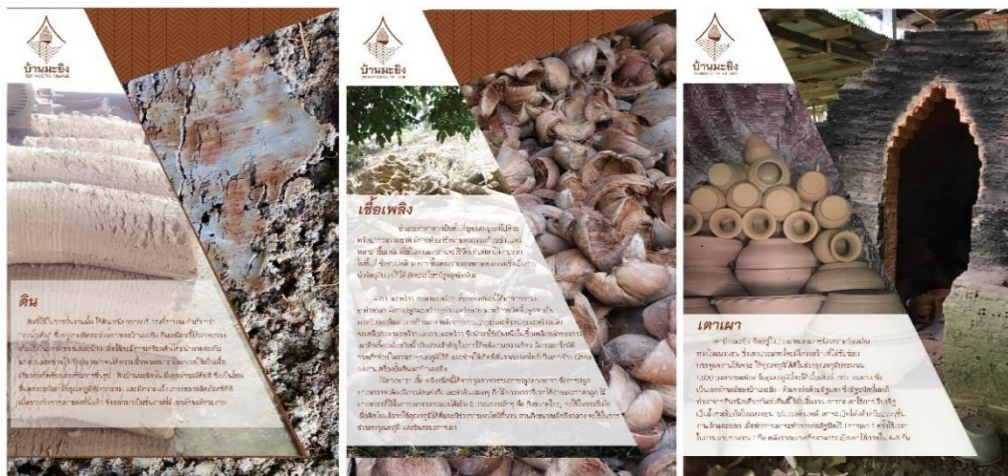
ภาพที่ 27 ตัวอย่างการนำอัตลักษณ์ชุมชนไปใช้ในการออกแบบ

6.2 สื่อองค์ความรู้สำหรับศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลข้อมูล เกี่ยวกับประวัติความเป็นมา กรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง วัตถุประสงค์ ที่เกี่ยวข้องกับบ้านมะยิงเพื่อสื่อสารให้นักท่องเที่ยวเข้าใจ

ภาพที่ 28 บอร์ดองค์ความรู้ ประวัติความเป็นมา กรรมวิธีการผลิตเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

ภาพที่ 29 บอร์ดองค์ความรู้ วัตถุประสงค์ต่างในการผลิตภาเครื่องปั้นดินเผา ที่ติดไว้ ณ จุดเรียนรู้

ภาพที่ 30 บอร์ดขั้นตอนการขึ้นรูปเครื่องปั้นดินเผา สำหรับให้ความรู้ภายในอาคารปฏิบัติงาน

บ้านเชียง

โบราณสถานวัดโมคลาน
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว

โบราณสถานคุ่มบึง
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว

ตอมเรือชนธรรมชาติ คลองโต๊ะเหิง
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว

พิพิธภัณฑสถานหาดทรายแก้ว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว

หาดทรายแก้ว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว
ขุดพบในเขต บ้านเชียง ตำบลบ้านเชียง อำเภอหนองหาน สปป.ลาว

ภาพที่ 31 บอร์ดแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง ภายในศูนย์การเรียนรู้ฯ

6.3 สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวภายในหมู่บ้าน

6.3.1 แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีชุมชนหมู่บ้านดินเผาบ้านมะยิง

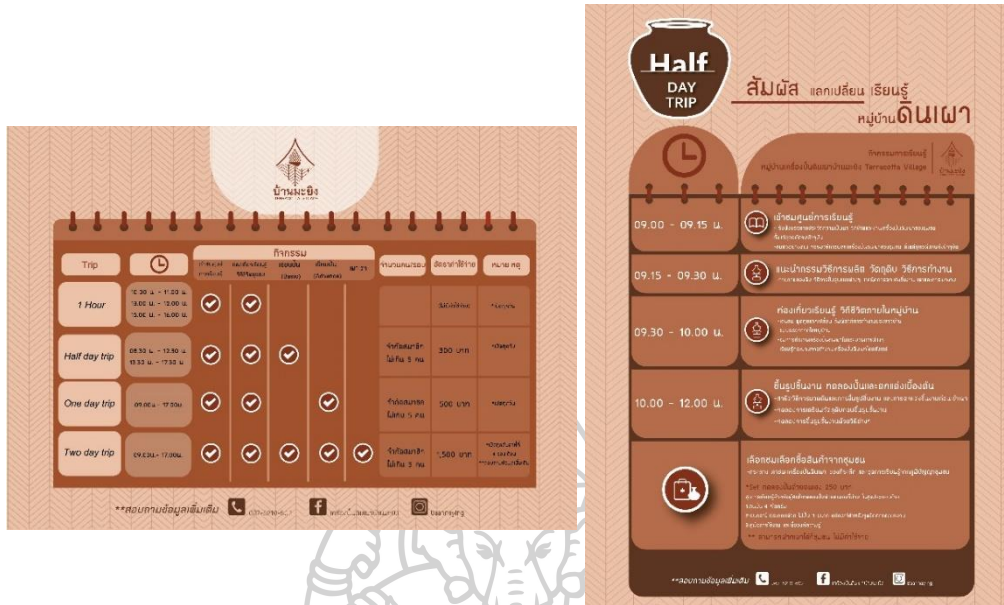
ภาพที่ 32 แผ่นพับประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยววิถีชุมชนหมู่บ้านดินเผาบ้านมะยิง

6.3.2 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและการทำกิจกรรมในหมู่บ้าน

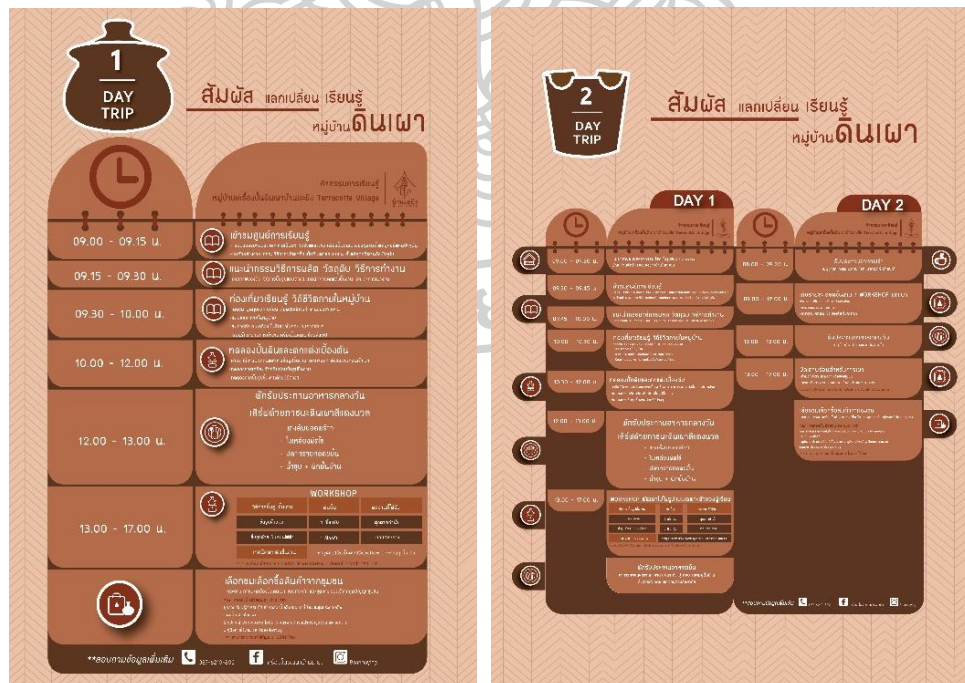

ภาพที่ 33 โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวและการทำกิจกรรม

6.3.3 รุกการท่องเที่ยววิถีชุมชนและการทำกิจกรรม

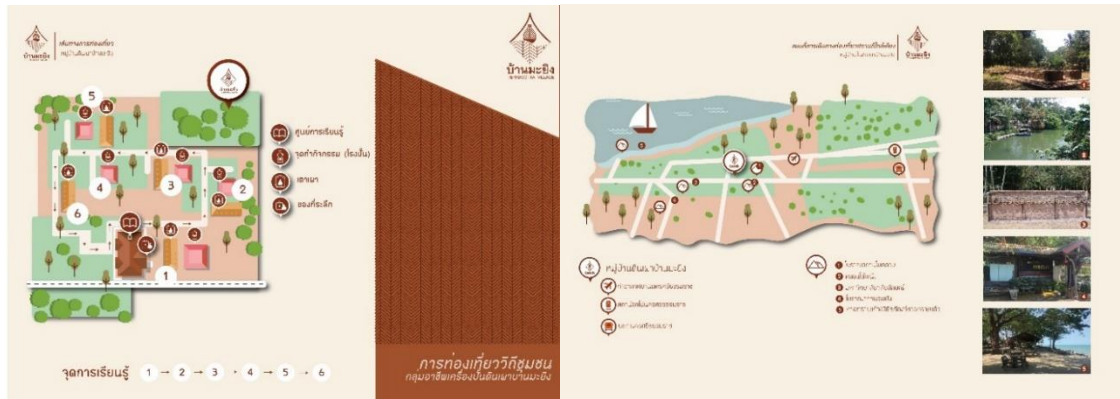
ภาพที่ 34 รุกการท่องเที่ยววิถีชุมชน (รวม), รุกการท่องเที่ยวสำหรับครึ่งวัน

ภาพที่ 35 รุกการท่องเที่ยวสำหรับ 1 วัน และ 2 วัน

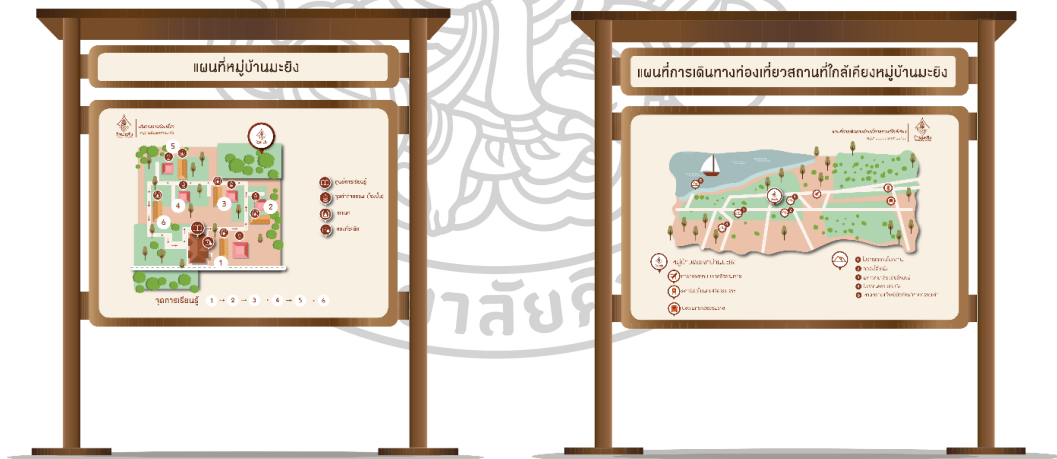
6.4 สื่อประชาสัมพันธ์แผนที่การท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

6.4.1 แผ่นพับประชาสัมพันธ์แผนที่การท่องเที่ยวภายในหมู่บ้านและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

ภาพที่ 36 แผ่นพับประชาสัมพันธ์แผนที่การท่องเที่ยว

6.5 สื่อป้ายต่าง ๆ ที่ติดตั้งภายในหมู่บ้าน

ภาพที่ 37 ป้ายแผนที่ในหมู่บ้านและสถานที่ท่องเที่ยวใกล้เคียง

ภาพที่ 38 ป้ายองค์ความรู้ ณ จุดเรียนรู้และป้ายบอกทาง

6.6 ภาพจำลองการจัดการพื้นที่ภายในหมู่บ้านดินเผาบ้านมะยง

6.6.1 ศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง

ภาพที่ 39 ภาพจำลองศูนย์การเรียนรู้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง

6.6.2 อาคารปฏิบัติงานสำหรับผู้สนใจทดลองทำกิจกรรม

ภาพที่ 40 ภาพจำลองอาคารปฏิบัติงาน

6.6.3 ร้านค้าของที่ระลึก/ผลิตภัณฑ์ของชุมชน

ภาพที่ 41 ภาพจำลองร้านค้าของที่ระลึก

6.7 ภาพจำลองบูธประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในสนามบินและสถานีรถไฟ บูธประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในสนามบิน

ภาพที่ 42 ภาพจำลองบูธประชาสัมพันธ์

6.8 ชุดการเรียนรู้

เนื่องจากกระบวนการในการผลิตมีหลายขั้นตอนต้องใช้ระยะเวลา ตั้งแต่เตรียมดิน ขึ้นรูป ตกแต่ง และการเผาในขั้นตอนสุดท้ายจึงถือว่าเสร็จสมบูรณ์ตามกระบวนการเครื่องปั้นดินเผา เพื่อให้ นักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคได้สัมผัสกับประสบการณ์การทำเครื่องปั้นดินเผาด้วยตนเองได้ นอกจากนี้ชื่อของที่ระลึกหรือผลิตภัณฑ์ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้และเกิดความสนุกสนาน ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดในการออกแบบชุดการเรียนรู้การเผาเตา ที่ให้นักท่องเที่ยวสามารถทดลองเผาชิ้นงานแบบง่ายๆ ได้ด้วยตนเอง โดยจำลองการเผาเตาในรูปแบบที่เผากันอยู่ในปัจจุบัน ให้สามารถเผาได้เองที่บ้าน

ชุดการเรียนรู้การเผาเตา

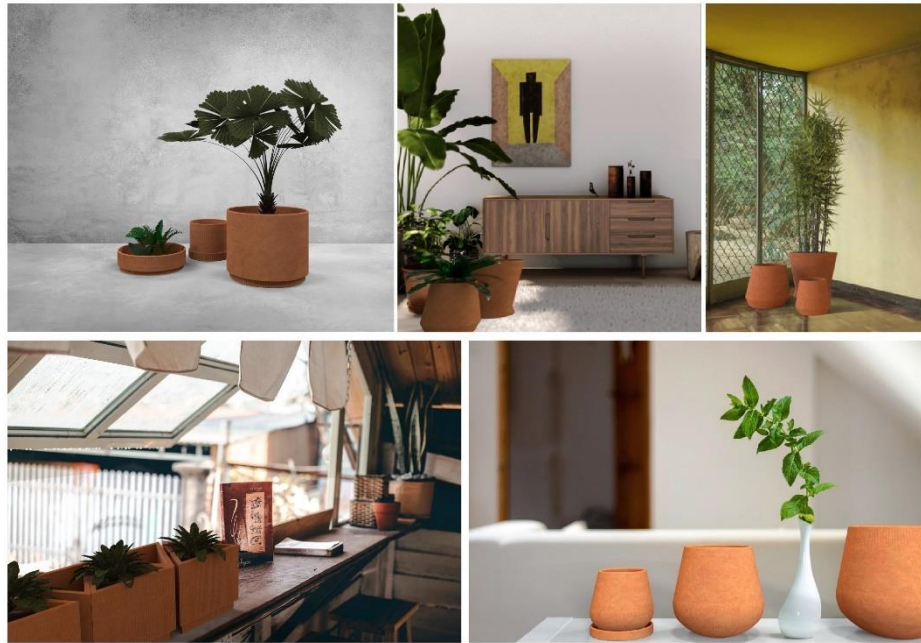
“MA-YING Kiln-Learning Kit เมื่อดินเนื้อแกร่งสีแดงนวล ได้รับความร้อนจะเกิดการดูดซับ
 เขม่าควัน จากการเผาไหม้จากเชื้อเพลิงส่งผลให้เกิด รอยเขม่าควันที่ชิ้นงาน เกิดเป็นจิ้งหะและมิติ
 ของสีที่สวยงามจากเปลวไฟที่ไม่ซ้ำกัน ที่เป็นเอกลักษณ์ของบ้านมะยง”

ภาพที่ 43 ชุดการเรียนรู้การเผาเตา

6.9 พัฒนาลักษณะและของที่ระลึก

6.9.1 ออกแบบพัฒนากระถางต้นไม้และแจกันดินเผา

ภาพที่ 45 ภาพจำลองกระถางต้นไม้

ภาพที่ 46 กระถางต้นไม้, แจกัน

6.9.2 ออกแบบพัฒนาของที่ระลึกและบรรจุภัณฑ์

แนวคิดในการออกแบบพัฒนาของที่ระลึก เนื่องจากผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาส่วนใหญ่ของบ้านมะยงมีชิ้นใหญ่ ทำให้มีน้ำหนักมากอยากต่อการตัดสินใจซื้อของลูกค้าที่ท่องเที่ยว ผู้วิจัยจึงออกแบบของที่ระลึกที่มีขนาดเล็ก เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจซื้อและยังเป็นการลดต้นทุนของวัตถุดิบลง แต่ยังสามารถจำหน่ายในราคาที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบมากกว่า อาทิเช่น จานรองแก้ว เข็มกลัด แม่เหล็กสำหรับติดตู้เย็น โดยนำรูปแบบมาจากผลิตภัณฑ์เดิมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เช่น กระจ่าง หม้อ ไห เตาดินเผา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมายาวนาน

ภาพที่ 47 แบบร่างรูปแบบของที่ระลึก

6.9.2.1 ออกแบบพัฒนาของที่ระลึกจานรองแก้ว

ภาพที่ 48 จานรองแก้วดินเผา

6.9.2.2 ออกแบบพัฒนาของที่ระลึกแม่เหล็กติดตู้เย็น

ภาพที่ 49 แม่เหล็กดินเผา

6.9.2.3 ออกแบบพัฒนาของที่ระลึกเข็มกลัด

ภาพที่ 50 เข็มกลัดดินเผา

7.สรุปผลการประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย (หลังการออกแบบ)

ผลวิเคราะห์การประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน จำนวน 70 คน

ตอนที่ 1 สรุปข้อมูลทั่วไป

ตารางที่ 6 แสดงสัดส่วนเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	16	23
หญิง	54	77
รวม	70	100

จากตารางพบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายจำนวน 16 คนคิดเป็นร้อยละ 23 เป็นเพศหญิงจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 77

ตารางที่ 7 แสดงสัดส่วนอายุ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 20	1	2
21 - 30 ปี	14	20
31 - 40 ปี	23	33
41 - 50 ปี	11	16
50 - 60 ปี	8	11
60 ปี ขึ้นไป	13	18
รวม	70	100

จากตารางพบว่าตัวแทนกลุ่มตัวอย่าง มีทุกวัยตั้งแต่ อายุต่ำกว่า 20 ปี จนถึง 61 ปีขึ้นไป

ตารางที่ 8 แสดงสัดส่วนรายได้

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 10,000	3	4
10,001 – 20,000	15	21
20,001 – 30,000	14	20
30,001- 40,000	25	35
40,001 ขึ้นไป	14	20
รวม	70	100

จากตารางที่พบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีรายได้ 30,001- 40,000 บาท จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 35 มีรายได้ 10,001 – 20,000 บาท จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 21 มีรายได้ 20,001 – 30,000 จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีรายได้ 40,001 ขึ้นไป จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 20 มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ตารางที่ 9 แสดงสัดส่วนอาชีพ

รายได้	จำนวน	ร้อยละ
ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ	16	23
พนักงานบริษัทเอกชน	11	16
ธุรกิจส่วนตัว	19	27
นักเรียน, นักศึกษา	6	8
อื่น ๆ	18	26
รวม	70	100

จากตารางพบว่ากลุ่มเป้าหมายส่วนใหญ่มีอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 27 รองลงมามีอาชีพอื่น ๆ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 26 ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 16คน คิดเป็นร้อยละ 23 มีอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และ นักศึกษาจำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 8

ตอนที่ 2 สรุปผลการประเมินผลความพึงพอใจด้านการออกแบบ
ส่วนที่ 1 ด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

ตารางที่ 10 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

เกณฑ์การประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึง พอใจ
แสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงได้	4.44	0.69	มาก
ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจ ความหมายของกลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	4.49	0.63	มาก
ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง	4.63	0.57	มากที่สุด
การใช้สีในการออกแบบเหมาะสมและ สื่ออัตลักษณ์กลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	4.67	0.50	มากที่สุด
รวม	4.56	0.60	มากที่สุด

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย สามารถแสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44) ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจความหมายของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.49) ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.63) การใช้สีในการออกแบบเหมาะสมและสื่ออัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67)

ส่วนที่ 2 ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

ตารางที่ 11 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการออกแบบและการนำไปใช้

เกณฑ์การประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึง พอใจ
เนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน	4.56	0.56	มากที่สุด
การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ ง่าย	4.59	0.58	มากที่สุด
การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยว	4.55	0.63	มากที่สุด
แนวทางการประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยว	4.48	0.58	มาก
การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวใน ชุมชน	4.43	0.53	มาก
การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็น แนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยง	4.71	0.54	มากที่สุด
การออกแบบชุดการเรียนรู้	4.67	0.61	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การ เรียนรู้	4.64	0.54	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่อาคาร ปฏิบัติงาน	4.56	0.58	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ ระลึก	4.64	0.57	มากที่สุด
แนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริม การท่องเที่ยววิถีชุมชนได้	4.68	0.50	มากที่สุด
รวม	4.59	0.56	มากที่สุด

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจด้านด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ง่าย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.55) แนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.48) การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.71) การออกแบบชุดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43) การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64) การออกแบบการจัดพื้นที่อาคารปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ระลึกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.64) และแนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.68)

7.สรุปผลการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน จำนวน 3 ท่าน

ส่วนที่ 1 ด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการรับรู้และการสื่อ
ความหมาย

เกณฑ์การประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึง พอใจ
แสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงได้	4.67	0.58	มากที่สุด
ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจ ความหมายของกลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	4.33	0.58	มาก
ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง	5.00	0.00	มากที่สุด
การใช้สีในการออกแบบเหมาะสมและ สื่ออัตลักษณ์กลุ่มอาชีพ เครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง	4.33	0.58	มาก
รวม	4.58	0.43	มากที่สุด

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย สามารถแสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจความหมายของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) การใช้สีในการออกแบบเหมาะสมและสื่ออัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33)

ส่วนที่ 2 ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

ตารางที่ 13 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกณฑ์การประเมินด้านการออกแบบและการนำไปใช้

เกณฑ์การประเมิน	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ระดับความพึง พอใจ
เนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน	5.00	0.00	มากที่สุด
การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ ง่าย	4.67	0.58	มากที่สุด
การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยว	4.33	0.58	มาก
แนวทางการประชาสัมพันธ์การ ท่องเที่ยว	4.33	0.58	มาก
การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวใน ชุมชน	4.33	0.58	มาก
การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็น แนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา บ้านมะยิง	5.00	0.00	มากที่สุด
การออกแบบชุดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การ เรียนรู้	4.67	0.58	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่อาคาร ปฏิบัติงาน	4.67	0.58	มากที่สุด
การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ ระลึก	5.00	0.00	มากที่สุด
แนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริม การท่องเที่ยววิถีชุมชนได้	4.67	0.58	มากที่สุด
รวม	4.70	0.37	มากที่สุด

จากตารางพบว่าผลการประเมินความพึงพอใจด้านด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีเนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ง่าย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) แนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) การออกแบบชุดการเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33) การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) การออกแบบการจัดพื้นที่อาคารปฏิบัติงาน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67) การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ระลึกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 5.00) และแนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนได้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.67)

ข้อเสนอแนะด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

- สามารถแสดงอัตลักษณ์ของหมู่บ้านมะยงได้ นำความดั้งเดิมมาใช้ให้เกิดความร่วมสมัยน่าสนใจ
- สามารถดึงดูดเด่นมาสื่อความหมายผ่านตราสัญลักษณ์ที่สื่อถึงบ้านมะยงได้
- การออกแบบอัตลักษณ์องค์การน่าสนใจมาก สามารถช่วยเสริมภาพลักษณ์ของบ้านมะยงให้ เป็นที่รู้จักในวงกว้างได้
- สีที่นำมาใช้ออกแบบ สามารถสื่อสารถึงงานเครื่องปั้นดินเผาได้ดี

ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

- ภาพรวมในการออกแบบครบถ้วน เข้าใจ
- การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ ควรให้ชัดเจนยิ่งขึ้น นำอัตลักษณ์มาออกแบบให้เป็นเอกลักษณ์ได้มากกว่านี้
- สื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภาพรวมมีความหลากหลายน่าสนใจ โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ควรสื่อสารถึงกลุ่มเป้าหมายให้มากขึ้นและให้ชัดเจน
- แนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวควรเน้นทางสื่อออนไลน์ให้มาก
- ของที่ระลึกน่าสนใจ มีขนาดที่เหมาะสมกับการตัดสินใจซื้อกลับของนักท่องเที่ยว สื่อสารความเป็นผลิตภัณฑ์เดิมในรูปแบบใหม่ได้ดี

- ชุดการเรียนรู้มีความน่าสนใจมาก เป็นการสร้างกิจกรรมให้ครอบครัวได้ดี และสามารถเรียนรู้การเผาเตาแบบง่ายๆ และนำดินเต๋นไปในตัวอีกด้วย
- การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน เข้าใจได้ง่าย โปรแกรมการท่องเที่ยว น่าสนใจดี การนำวัฒนธรรมการกินมาเป็นส่วนหนึ่งของโปรแกรมสามารถดึงดูดความน่าสนใจได้
- การออกแบบการจัดการพื้นที่ส่วนต่าง ๆ มีความลงตัว ร่วมสมัย สวยงาม

บทที่ 5
สรุป อภิปราย ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน” มีวัตถุประสงค์เพื่อ

1. ศึกษาประวัติความเป็นมา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง สร้างอัตลักษณ์ชุมชน

2. การสร้างสื่อข้อมูลองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์ กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

การดำเนินการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณควบคู่กันไป ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาโดยการตั้งประเด็นปัญหาเพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูล **ข้อมูลปฐมภูมิ** เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ **ข้อมูลทุติยภูมิ** เก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากหนังสือ บทความทางอินเทอร์เน็ต ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อรวบรวมและนำข้อมูลต่าง ๆ มาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการออกแบบ นำไปสู่กระบวนการออกแบบให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด คือ

- 1) การพัฒนาอัตลักษณ์ชุมชน
- 2) การออกแบบศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านมะยิง

การออกแบบพื้นที่และสื่อข้อมูลองค์ความรู้ภายในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ได้แก่ “ศูนย์การเรียนรู้” ข้อมูลประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ประวัติความเป็นมาและพัฒนาการของผลการและกรรมวิธีการผลิต ข้อมูลจำเพาะของวัตถุดิบและภูมิปัญญาชุมชน “พื้นที่ปฏิบัติงานเครื่องปั้นดินเผา” พื้นที่สำหรับทำกิจกรรม สัมผัส แลกเปลี่ยน เรียนรู้ วิถีดินเผาบ้านมะยิง “ร้านค้าของที่ระลึก” จุดจัดจำหน่ายสินค้าจากชุมชน “ท่องเที่ยวเรียนรู้” โปรแกรมการท่องเที่ยวเรียนรู้ ภายในบ้านมะยิง ประกอบด้วย รูปแบบการท่องเที่ยวต่าง ๆ ที่รองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่ต่างกันไป

- 3) การออกแบบสื่อข้อมูลองค์ความรู้และสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อการท่องเที่ยวได้แก่ โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ แผนที่และป้ายบอกทางในหมู่บ้าน แผนที่ท่องเที่ยวแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง บุชประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวภายในสนามบินและสถานีรถไฟ และแนวทางการประชาสัมพันธ์

- 4) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก

ได้แก่การออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์เดิม อาทิ เช่น กระจ่างต้นไม้ แจกัน ในรูปแบบที่ร่วมสมัยมากขึ้น และออกแบบชุดของที่ระลึก ที่มีขนาดเล็ก เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจซื้ออีกและยังเป็นการลดต้นทุนของวัตถุดิบลง แต่ยังสามารถจำหน่ายในราคาที่เท่ากันกับผลิตภัณฑ์ที่ใช้วัตถุดิบมากกว่า อาทิเช่น จานรองแก้ว เข็มกลัด แม่เหล็กสำหรับติดตู้เย็น โดยนำรูปแบบมาจากผลิตภัณฑ์เดิมของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เช่น กระจ่าง หม้อ ไห เตาดินเผา ซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์ที่จำหน่ายมายาวนาน และชุดการเรียนรู้การเผาเตาบ้านมะยิง

ระหว่างการออกแบบผู้วิจัยประเมินผลงานการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ความคิดเห็น เพื่อนำคำแนะนำไปพัฒนาผลงานการออกแบบต่อไป

ผลการวิจัย

ประเมินผลความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย ชาวบ้าน ผู้ประกอบการในชุมชนและกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง จำนวน 70 คนโดยใช้วิธีการ สุ่มโดยบังเอิญ (Accidental Sampling) โดยการออกแบบสอบถามแบบประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) นำมาวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56) ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.59) และ ผลประเมินความพึงพอใจโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน มาวิเคราะห์ พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58) ผลการประเมินความพึงพอใจภาพรวมด้านการออกแบบและการนำไปใช้ มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.70) แนวทางการออกแบบสามารถส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชนกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงได้

การอภิปรายผล

จากผลการออกแบบที่ได้จากการวิจัยและนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบและผู้ทรงคุณวุฒิและประชากรบ้านมะยิง อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช และกลุ่มนักท่องเที่ยวแบบสุ่ม สรุปผลการประเมินผลความพึงพอใจด้านการออกแบบและการนำไปใช้ พบว่าอยู่ในระดับมากและมากที่สุด และส่วนใหญ่เห็นพ้องไปในทิศทางเดียวกัน หากสามารถนำการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน มาพัฒนาและเป็นต้นแบบของการดำเนินงานจริงได้จะส่งผลดีต่อบ้านมะยิงเป็นอย่างมากและเป็นการร่วมกันพัฒนากับชุมชนต่อไปได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัยการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาแก้ไขปัญหาโดยการจัดการโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์และมีมาตรฐานก่อให้เกิดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่ความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อมวัฒนธรรมท้องถิ่นและคุณภาพชีวิตที่ดีในการท่องเที่ยวครั้งนี้

1. ผู้ประกอบการและชาวบ้านภายในชุมชนต้องมีความพร้อมอยู่เสมอในการพัฒนาศักยภาพของตนเอง
2. ผู้ประกอบการในชุมชนต้องมีการพัฒนารูปแบบและคุณภาพของผลงานทั้งในด้านการใช้งานและความงามให้ดียิ่งขึ้นไป โดยต่อยอดจากองค์ความรู้การทำเครื่องปั้นดินเผาของชุมชน
3. คงเอกลักษณ์ของวิถีชีวิต การทำงานและวัฒนธรรมท้องถิ่นบ้านมะยิง เพื่อเผยแพร่และอนุรักษ์ให้คงอยู่สืบไป
4. เกิดผลตอบแทนที่ดีกว่าเดิมแก่คนท้องถิ่น มีการกระจายรายได้สู่ชุมชน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จุฑามาศ ทองยัง. (2562). ภูมิประเทศของจังหวัดนครศรีธรรมราช. เข้าถึงเมื่อ 22 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/site/numod2536/canghwad4>
- ทิพย์สุดา พุฒจร. (2556). "การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวโดย ชุมชนเพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน." วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เทศบาลทุ่งสง. (2562). หัตถกรรมเครื่องปั้นดินเผา. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก https://www.tungsong.com/NakhonSri/manufacture/machin_din/index_machin.html
- พรเทพ เลิศเทวศิริ. (2547). การคิดออกแบบและมิติทางวัฒนธรรม **Design Education 2**. กรุงเทพฯ: แอคทีฟ พรินท์.
- ภัทรฤดี สุพัฒน์โสภณ และคณะ. (2554). "การพัฒนาศักยภาพสินค้าที่ระลึกเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวไทย." รายงานการวิจัย (2547).
- มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ อัครมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์. (2562). โบราณสถานตุมปัง. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://toompung.wu.ac.th/>
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุทร. (2549). **iDesign Publishing**. กรุงเทพฯ: แอ็ปป์ พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- วัฒน์ จุฑะวิภาต. (2527). การออกแบบ. กรุงเทพฯ: ประราธนา.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอท่าศาลา. (2562). ประวัติความเป็นมา. เข้าถึงเมื่อ 23 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://district.cdd.go.th/thasala/ประวัติความเป็นมา>
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2549). "เอกสารภูมิบ้าน ภูมิเมือง ภูมิปัญญา ด้านงานช่างฝีมือพื้นบ้าน." รายงานการวิจัย (2549).
- สำนักส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิสาหกิจชุมชน. (2562). ข้อมูลตำบล. เข้าถึงเมื่อ 23 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.thaitambon.com/tambon/800813>
- สุมิตรา ศรีวิบูลย์. (2554). ออกแบบ ออกแบบแบรนด์ ระบบมาตรฐานอัตลักษณ์เพื่อการสร้างอัตลักษณ์ที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: อีเลฟเว่นคัลเลอร์ส จำกัด.
- อาภาพรรณ ชนานิยม. (2555). การกำหนดกลยุทธ์การออกแบบ **20** อัตลักษณ์สร้างสรรค์. เข้าถึงเมื่อ 14 กรกฎาคม. เข้าถึงได้จาก <http://50.57.64.212/sme/knowledge>.

ภาษาอังกฤษ

trueID. (2562). เปิดตำนาน ไอ้ไข่ วัดเจดีย์ ชื่อดัง แห่ง นครศรีธรรมราช. เข้าถึงเมื่อ 30 มีนาคม. เข้าถึงได้จาก <https://sites.google.com/a/svc.ac.th/wad-cediy-xi-khi/history>

Uncategorized References

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 10. นนทบุรี: ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.

ภาคผนวก

แบบสอบถามเพื่อหาแนวคิดในโครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผา
บ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน
แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างตัวแทนชาวบ้านในพื้นที่เพื่อหาแนวคิดในโครงการศึกษาและพัฒนาอัต
ลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

โดย

นายธีรภัทร อินทวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
หลักสูตรศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในโครงการพัฒนาอัตลักษณ์
กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของท่านเพียงข้อเดียว

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี ขึ้นไป 61 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์

5. เมื่อพูดถึง อำเภอท่าศาลา สิ่งที่ท่านนึกถึงคืออะไร (เรียงลำดับ 1,2,3)

5.1.....

5.2.....

5.3.....

6. เอกลักษณ์ของอำเภอท่าศาลาในความคิดของท่าน

.....

.....

.....

7. ท่านรู้จักเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงหรือไม่

รู้จัก

ไม่รู้จัก

8. ถ้าพูดถึงเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ในความคิดของคุณคือ

.....

.....

.....

9. ท่านคิดเห็นอย่างไรกับการท่องเที่ยววิถีชุมชน

.....

.....

.....

10. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับการพัฒนาอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิงเป็นแหล่งท่องเที่ยววิถีชุมชน

.....

.....

.....

11. ท่านคิดว่าถ้าภายในชุมชนจัดกิจกรรมเวิร์คชอป ซ็อบ กิน เกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง ท่านสนใจเข้าร่วมหรือไม่ และทำไมถึงสนใจ

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว/ผู้ที่สนใจการท่องเที่ยว ในพื้นที่ อ.ท่าศาลา จ.

นครศรีธรรมราช

ในโครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

โดย

นายธีรภัทร อินทวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

หลักสูตรศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

คำชี้แจง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นประโยชน์ในการทำวิทยานิพนธ์ในโครงการพัฒนาอัตลักษณ์
กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของท่านเพียงข้อเดียว

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี 61 ปี ขึ้นไป

3. รายได้

ต่ำกว่า 10,000 10,001 - 20,000 20,001 - 30,000
 30,001- 40,000 40,001 ขึ้นไป

4. อาชีพ

ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน, นักศึกษา
 อื่น ๆ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ตอบตามความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ (สามารถเลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

5. ท่านเคยได้ยินหรือรู้จักการท่องเที่ยววิถีชุมชนมากน้อยแค่ไหน

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด
○ ○ ○ ○ ○

6. ท่านคาดหวังอะไรจากการไปท่องเที่ยววิถีชุมชน

น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง
○	○	ทำกิจกรรมในชุมชน	○	○	○
○	○	ชมวิถีชีวิต/วัฒนธรรมท้องถิ่น	○	○	○
○	○	ร้านค้า ของที่ระลึก	○	○	○
○	○	พักโฮมสเตย์	○	○	○

7. ท่านคิดว่าข้อต่อไปนี้มีค่าเป็นมากน้อยแค่ไหน ในการจัดการการท่องเที่ยววิถีชุมชน

น้อย	น้อยที่สุด		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง
○	○	มีป้ายสัญลักษณ์บอกทางชัดเจน	○	○	○
○	○	มีป้ายstory หรือเรื่องราวของผลิตภัณฑ์ในชุมชน	○	○	○
○	○	ป้ายการให้ข้อมูลความรู้ชัดเจน	○	○	○
○	○	มีจุดนัดพบในชุมชนชัดเจน	○	○	○

8. ข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับการท่องเที่ยววิถีชุมชน

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบ ตอบตามความสนใจของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ○ (เลือกระดับความคิดเห็น มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด)

9. กลุ่มประเภทผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาที่ท่านสนใจ

ภาชนะ

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

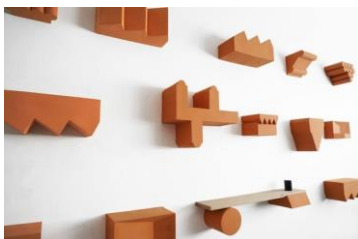
○ ○ ○ ○ ○

ของประดับตกแต่ง

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

○ ○ ○ ○ ○

เบ็ดเตล็ด/อื่นๆ

มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

○ ○ ○ ○ ○

10. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของคุณ

	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
รูปแบบ/ความงาม	☐	☐	☐	☐	☐
ราคา	☐	☐	☐	☐	☐
การใช้งาน	☐	☐	☐	☐	☐
เรื่องราวของผลิตภัณฑ์	☐	☐	☐	☐	☐

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้าน

มะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

แบบสอบถามการประเมินผลการออกแบบโดยผู้เชี่ยวชาญ

วิทยานิพนธ์เรื่อง

โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

โดย

นายธีรภัทร อินทวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต

หลักสูตรศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อประเมินผลงานการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. ชื่อ.....

2. อาชีพ/ตำแหน่ง.....

2. สถานที่ทำงาน.....

ตอนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นที่มีผลต่อผลงานการออกแบบ

ความคิดเห็นที่มีผลต่อผลงานการออกแบบ 5 = ดีมาก, 4 = ดี, 3 = ปานกลาง, 2 = พอใช้, 1 = ควรปรับปรุง

ส่วนที่ 1 ด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

เกณฑ์การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
แสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงได้					
ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจความหมายของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
การใช้สีในการออกแบบเหมาะสม					

ส่วนที่ 2 ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
เนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน					
การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ง่าย					
การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว					
แนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว					
การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
การออกแบบชุดการเรียนรู้					
การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน					
การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้					
การออกแบบการจัดพื้นที่อาคารปฏิบัติงาน					
การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ระลึก					
ความพึงพอใจโดยรวม					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบสอบถามการประเมินผลการออกแบบโดยผู้บริโภค
วิทยานิพนธ์เรื่อง
โครงการศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง
เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน
โดย
นายธีรภัทร อินทวงค์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปมหาบัณฑิต
 หลักสูตรศิลปการออกแบบ คณะมัณฑนศิลป์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

แบบสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มผู้บริโภค เพื่อประเมินผลงานการออกแบบและ
 พัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยิง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคลของท่านเพียงข้อเดียว

1. เพศ

ชาย หญิง

2. อายุ

ต่ำกว่า 20 21 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 ปีขึ้นไป

3. รายได้

ต่ำกว่า 10,000 10,001 - 20,000 20,001 - 30,000
 30,001- 40,000 40,001 ขึ้นไป

4. อาชีพ

ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานบริษัทเอกชน
 ธุรกิจส่วนตัว นักเรียน, นักศึกษา
 อื่น ๆ

5. ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ใด

ข้าราชการ, พนักงานรัฐวิสาหกิจ
 พื้นที่อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2 ประเมินความพึงพอใจต่อการออกแบบและพัฒนาอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีชุมชน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องความคิดเห็นที่มีผลต่อผลงานการออกแบบ

ความคิดเห็นที่มีผลต่อผลงานการออกแบบ 5 = ดีมาก, 4 = ดี, 3 = ปานกลาง, 2 = พอใช้, 1 = ควรปรับปรุง

ส่วนที่ 1 ด้านการรับรู้และการสื่อความหมาย

เกณฑ์การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
แสดงอัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยงได้					
ตราสัญลักษณ์ช่วยให้เข้าใจความหมายของกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
ตราสัญลักษณ์ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับกลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
การใช้สีในการออกแบบเหมาะสมและสื่ออัตลักษณ์กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					

ส่วนที่ 2 ด้านการออกแบบและการนำไปใช้

เกณฑ์การประเมิน	ระดับความพึงพอใจ				
	5	4	3	2	1
เนื้อหาเข้าใจง่าย ชัดเจน					
การออกแบบสื่อป้ายต่าง ๆ เข้าใจได้ง่าย					
การออกแบบสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว					
แนวทางการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว					
การพัฒนาของที่ระลึกเพื่อเป็นแนวทางให้กลุ่มอาชีพเครื่องปั้นดินเผาบ้านมะยง					
การออกแบบชุดการเรียนรู้					
การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวในชุมชน					
การออกแบบการจัดพื้นที่ศูนย์การเรียนรู้					
การออกแบบการจัดพื้นที่อาคารปฏิบัติงาน					
การออกแบบการจัดพื้นที่ร้านค้าของที่ระลึก					
ความพึงพอใจโดยรวม					

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายธีรภัทร อินทวงค์
วัน เดือน ปี เกิด	23 พฤศจิกายน พ.ศ.2536
สถานที่เกิด	จังหวัดสุราษฎร์ธานี
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2559 สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปบัณฑิต ภาควิชาเครื่องเคลือบดินเผา คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม พ.ศ. 2560 ศึกษาต่อระดับปริญญามหาบัณฑิต หลักสูตรศิลปปะการออกแบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อำเภอเมืองนครปฐม จังหวัดนครปฐม
ที่อยู่ปัจจุบัน	71 หมู่ 4 ต.หัวเตย อ.พุนพิน จ.สุราษฎร์ธานี 84130

